

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

BAKALÁRSKA PRÁCA

2018

Andrea Martišková

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

UNHCR ako rámujúci aktér v prípade kolumbijských vnútorných vysídľencov

Vypracovala: Andrea Martišková

Vedúci práce: Ing. Mgr. Markéta Novotná, Ph.D.

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že som bakalársku prácu na tému „UNHCR ako rámujúci aktér v prípade kolumbijských vnútorných vysídlencov“ vypracovala samostatne s využitím získaných teoretických poznatkov a s použitím uvedenej literatúry.

V Prahe dňa 23. 4. 2018

.....

Podpis

Pod'akovanie

Moje pod'akovanie patrí vedúcej bakalárskej práce p. Ing. Mgr. Markéte Novotnej, Ph.D. za jej odbornú pomoc, cenné rady, pripomienky pri spracovaní problematiky.

Obsah

Úvod.....	8
1. Teoreticko-metodologická časť.....	10
1.1 Teória aktérstva a jeho dimenzie.....	10
1.1.1 Rámovanie ako súčasť aktérstva	12
1.2 Vnútorne vysídlené osoby	13
1.3 Metodológia a vymedzenie práce.....	15
1.3.1 Použité metódy.....	15
1.3.2 Výber prípadovej štúdie	18
1.3.3 Vymedzenie prípadovej štúdie	20
2. Socio-historický kontext vnútorného vysídlenia.....	22
2.1 Historické pozadie.....	22
2.2 Vnútorne vysídlenie	23
2.3 Prírodné katastrofy	25
3. Analýza diskurzu o vnútorných vysídlencoch	26
3.1 UNHCR.....	26
3.2 Agentúry OSN.....	32
3.3 Medzinárodné neziskové organizácie	38
Záver.....	41
Zoznam zdrojov.....	43

Zoznam skratiek

DHA	diskurzívne-historický prístup (Discourse-Historical Approach)
FARC	Revolučné ozbrojené sily Kolumbie – ľudová armáda (špan. Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia – Ejército del Pueblo)
GPID	Guiding Principles on Internal Displacement
ICRC	Červený kríž (International Committee of the Red Cross)
IDP	vnútorne vysídlená osoba (internally displaced person)
IFRC	Medzinárodná federácia Červeného kríža a Červeného polmesiaca (International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies)
IOM	Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration)
NGO	nevládna organizácia (non-governmental organisation)
NRC	Nórska rada pre utečencov (Norwegian Refugee Council)
OSN	Organizácia spojených národov
UNICEF	Detský fond OSN (United Nations International Children's Emergency Fund)
UNFPA	Populačný fond Spojených národov (United Nations Population Fund)
UNHCR	Úrad Vysokého komisára Organizácia spojených národov pre utečencov (Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov)
UNMAS	United Nations Mine Action Service
WFP	Svetový potravinový program (World Food Programme)

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1: Model aktérstva podľa Kratochvíla, Cibulkovej a Beníka	11
Tabuľka 2: Rozbor reprezentatívnej vzorky správ UNHCR	29
Tabuľka 3: Rozbor dokumentu IOM.....	34
Tabuľka 4: Rozbor dokumentu WFP	37

Zoznam grafov

Graf 1: Krajiny s najväčším počtom vnútorne vysídlených osôb z dôvodu konfliktov a násilia na konci roku 2016.....	19
--	----

Zoznam obrázkov

Obrázok 1: Výskyt slov v správach a reportážach UNHCR	27
Obrázok 2: Schéma diskurzov a s nimi súvisiacich tém v správach a videozáznamoch UNHCR	28
Obrázok 3: Výskyt slov v tlačových správach IOM	32
Obrázok 4: Prekrývanie diskurzov medzi UNHCR a IOM.....	33
Obrázok 5: Výskyt slov vo vybranom reporte WFP	36
Obrázok 6: Prekrývanie diskurzov medzi UNHCR a WFP	37

Úvod

Občiansky konflikt v Kolumbii sa radí medzi najdlhšie trvajúce ozbrojené boje na svete. Počas viac ako polstoročia jeho trvania bola vyhnaná veľká časť pôvodných obyvateľov zo svojich domovov. Ozbrojený konflikt spolu s násilím drogových gangov a prírodnými katastrofami sa stali dôvodom presunov do miest. Ľudia, ktorí pod týmito hrozbami boli nútení opúšťať svoje dediny, sa stali vysídlencami vo vlastnej krajine.

V mediálnom priestore sa téma vnútorného vysídlenia najčastejšie spája s prebiehajúcim konfliktom v Sýrii. Situácia v Kolumbii je opomínaná napriek tomu, že krajine patrilo v roku 2016 prvé miesto v počte vnútorných vysídlencov. Pre nezáujem vonkajšieho sveta preto Úrad Vysokého komisára Organizácie spojených národov pre utečencov (UNHCR) hovorí o neviditeľnej kríze.

Od roku 1997, kedy UNHCR začal svoje pôsobenie v Kolumbii, sa stal dôležitým aktérom pri vytváraní legislatívnych zmien. V predkladanej bakalárskej práci som sa preto rozhodla sústrediť na rolu UNHCR ako vedúcej organizácie v problematike vnútorných vysídlencov. Táto jednoprápadová štúdia definuje úlohu UNHCR a aplikuje ju na príklade Kolumbie. Jej cieľom je skúmanie aktérstva UNHCR a obzvlášť jeho silu rámcovať pôsobenie medzinárodných organizácií voči vnútornému vysídleniu. Výskumnú tézu svojej práce som na základe predchádzajúcej literatúry zvolila nasledujúco:

UNHCR je rámujuúcim aktérom diskurzu v správach a dokumentoch agentúr OSN a medzinárodných neziskových organizácií.

Stanovenie zvolenej metodológie a teoretickej časti je kľúčové pre horeuvedenú výskumnú tézu. Teoretická pasáž pozostáva z dvoch kapitol. Prvá kapitola sa najprv zaoberá UNHCR ako rámujuúcim aktérom a tvorí východiskový bod celej štúdie. Ďalej určuje a objasňuje pojem vnútorný vysídlenec a proces tvorenia právneho rámca v tejto otázke medzinárodným spoločenstvom s použitím zdrojov Organizácie spojených národov (OSN) a UNHCR. V poslednej podkapitole je vysvetlený metodologický základ štúdie. Na tomto mieste osvetlím diskurzívne-historický prístup podľa Ruth Wodak, ktorý aplikujem v empirickej časti a vymedzím prípadovú štúdiu. V druhej kapitole sa zameriam na socio-historický kontext vnútorného vysídlenia, kde budem rozoberať príčiny, ktoré dávajú za vznik tomuto fenoménu. Vymedzím tu tiež profil vnútorného vysídlenca v Kolumbii.

Empirickej časti je venovaná tretia kapitola, v ktorej budem analyzovať aktérstvo UNHCR na základe vyššie zmieneného diskurzívne-historického prístupu. Budem v nej zisťovať vplyv UNHCR na diskurz v rámci dokumentov, článkov a tlačových správ organizácií OSN a neziskových organizácií. V závere zhrniem zistenia výskumu a potvrdím alebo vyvrátim stanovenú výskumnú tézu.

V rámci tejto práce skúmam a citujem širokú škálu zdrojov. Predovšetkým akademické publikácie, vedecké články a politické dokumenty, ktoré sa zaoberajú migráciou a témou vnútorných vysídlených. Dôležitou súčasťou sú internetové zdroje, ktorých súčasťou sú články, správy a ročenky UNHCR, ďalších agentúr OSN a nevládných neziskových medzinárodných organizácií. Okrem zmienených kľúčových dokumentov pracujem tiež so štatistickými dátami, výskumnými štúdiami a tabuľkami. Za účelom získania kritickej perspektívy využívam štúdie výskumníkov z rôznych univerzít, výskumných inštitúcií a uznávaných časopisov.

1. Teoreticko-metodologická časť

Štúdia skúma rámujúcu silu UNHRC v konkrétnom prípade vnútorných vysídlelcov v Kolumbii. Práca je založená na teoretickom modeli aktérstva so špeciálnym zameraním na model rámovania Kratochvíla, Nováka a Pojerovej *EU jako aktér: analýza „rámování“ jako součásti aktérství Evropské unie*. Ich publikácia skúma štyri dimenzie aktérstva, ktorými sú: legitímny aktér, atraktívny aktér, rámujúci aktér a uznávaný aktér.¹ Zameriava sa predovšetkým na rámujúcu silu EÚ. Tento koncept je všeobecne použitý na prípad UNHCR a neskôr na jeho mandát v Kolumbii.

Okrem zmieneného konceptu bude v tejto časti kladený dôraz na rolu UNHCR v prípade vnútorných vysídlelcov a jeho prístup k rámovaniu debaty pomocou externej politiky na túto tému. V ďalšej časti bude práca pokračovať empirickou analýzou rámovania. V tejto štúdii bude o UNHCR pojednávané ako o rámujúcom aktérovi podľa nasledujúcich kritérií:

- 1) UNHCR je tvorcom práva v oblasti ochrany práv vnútorných vysídlelcov.
- 2) UNHCR je iniciátorom debaty o pohyboch vnútorných vysídlelcov a aktérom so schopnosťou ovplyvniť ostatných.
- 3) UNHCR je hlavnou organizáciou a aktérom vo formovaní politiky vo vyššie zmienenej téme.

1.1 Teória aktérstva a jeho dimenzie

V rámci teórie medzinárodných vzťahov sa stretávame s dvoma hlavnými líniami rozdelenia názorov na aktérstvo. Prvou z nich je realistická línia, ktorá prisudzuje najdôležitejšiu úlohu štátom a medzinárodné organizácie sú považované za nástroje štátu alebo sú bezvýznamné z hľadiska hlavných otázok medzinárodných vzťahov.² Liberálne-idealistická tradícia naopak hovorí o rozhodujúcom význame inštitúcií a spochybňuje rolu štátu ako výlučného aktéra.³ Pre potreby tejto práce bude preto na UNHCR nahliadané z liberálneho pohľadu.

¹ KRATOCHVÍL, P. – NOVÁK, O. – POJEROVÁ, P. (2011). EU jako aktér: analýza „rámování“ jako součásti aktérství Evropské unie. *Současná Evropa*, 3(1), s. 4.

² DRULÁK, P. (2008). *Jak zkoumat politiku: Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s. 55.

³ Ibid, s. 74.

Na počiatku 70. rokov tradičné pojatie štátov ako jediných aktérov medzinárodných vzťahov opustili Cosgrove a Twitchett. Prišli s pokusom teoreticky uchopiť otázku neštátnych subjektov a vytvorili koncept tzv. nových medzinárodných aktérov. Svoju pozornosť zamerali na vtedajšie Európske spoločenstvo ako regionálneho aktéra a na OSN ako globálneho aktéra. Aktérstvo definovali ako schopnosť jednať na celosvetovej úrovni a stanovili nasledujúce tri podmienky, podľa ktorých možno medzinárodnú organizáciu považovať za aktéra:

- 1) nezávislá rozhodovacia právomoc inštitúcie, resp. inštitúcií, organizácií,
- 2) miera, v akej je organizácia svojimi aktivitami schopná ovplyvňovať vzťahy medzi štátmi,
- 3) význam, ktorý jej pri definovaní svojej zahraničnej politiky pripisujú štáty, a to najmä štáty členské.⁴

V roku 1977 Sjöstedt nadviazal na predošlý koncept a rozvinul ho. Za aktéra medzinárodných vzťahov považoval autonómnu jednotku medzinárodného systému, ktorá sa vyznačuje minimálnou mierou vnútornej kohézie. Z čoho následne odvodzuje definíciu aktérstva ako schopnosti autonómnej jednotky vystupovať v rámci medzinárodného systému aktívne a bez závislosti na ostatných aktéroch.⁵

Model štyroch dimenzií aktérstva podľa Kratochvíla, Nováka a Pojerovej definuje aktéra ako „takú jednotku či (široko ponímanú) inštitúciu, ktorá aspoň v minimálnej miere naplňuje štyri základné kritériá aktérstva“⁶.

Tabuľka 1: Model aktérstva podľa Kratochvíla, Cibulkovej a Beníka

	Pohľad zvnútra organizácie	Pohľad zvonka organizácie
Zaoberajúca sa vnútorným riadením	legitímny aktér	atraktívny aktér
Zaoberajúca sa externou politikou	rámujúci aktér	uznávaný aktér

Zdroj: KRATOCHVÍL P. – CIBULKOVÁ, P. – BENÍK, M. (2011). The EU as a Framing Actor: Reflections on Media Debates about EU Foreign Policy. *Journal of Common Market Studies*, 49(2), s. 393.

⁴ COSGROVE, C. A. – TWITCHETT K. J. (1970). *The New international actors: the United Nations and the European Economic Community*. London: Macmillan, s. 11–51.

⁵ SJÖSTEDT, G. (1977). *External Role of the European Community*. Farnborough: Saxon House, s. 13–19.

⁶ KRATOCHVÍL, P. – NOVÁK, O. – POJEROVÁ, P. (2011). EU jako aktér: analýza „rámování“ jako součásti aktérství Evropské unie. *Současná Evropa*, 3(1), s. 4.

V tomto modeli autori rozdeľujú dimenzie do dvoch kategórií. Prvá z nich sa zaoberá vnútornou a vonkajšou politikou organizácie, druhá skúma pohľad, akým k danej politike pristupujeme. Ten môže byť zvnútra organizácie, t. j. ako ju jednotliví členovia vnímajú, alebo zvonka, t. j. z perspektívy ostatných medzinárodných aktérov.

Legitimitu model chápe ako vzťah obyvateľov členských štátov organizácie k jej vnútornému riadeniu. Za atraktívneho aktéra je považovaná v prípade, že jej fungovanie priťahuje pozornosť vonkajších aktérov. Tento systém riadenia sa potom môže stať príkladom pre fungovanie iných organizácií. Uznávaný aktér je taký, ktorého politika navonok je vnímaná a posudzovaná externými aktérmi.

1.1.1 Rámovanie ako súčasť aktérstva

Z modelu aktérstva by som chcela vyzdvihnúť tretí aspekt, ktorým je rámovacia sila. Rámovanie autori definujú ako „schopnosť určitého aktéra ovplyvniť chovanie ďalších aktérov, a to nie prostredníctvom sily alebo ponuky určitých ústupkov, ale tým, že rámujúci aktér celú debatu pojme spôsobom, ktorý zvyšuje pravdepodobnosť, že jeho pozícia bude posilnená a jeho preferencie zohľadnené“⁷. V prípade UNHCR môže ísť o vytvorenie takého „rámca“, v ktorom bude schopný ovplyvniť charakter diskusie alebo rozhodnutia k téme vnútorného vysídlenia.

V literatúre však možno nájsť aj ďalšie definície. Benedetta Voltolini popisuje napríklad rámovanie ako „proces, pomocou ktorého aktéri prisudzujú význam realite a interpretujú informácie špecifickými spôsobmi“⁸. Entman formuluje rámovanie ako „vybratie aspektov vnímanej reality a tie spraviť charakteristickými v komunikovanom texte, a to takým spôsobom, aby bola podporená určitá definícia problému, kauzálna interpretácia, morálna evaluácia, a/alebo návrh nápravy pre opisovanú vec“⁹.

Podľa Voltolini sú rámce „kognitívne spôsoby, ktoré interpretujú informácie, aby vymedzili príčinné-následné vzťahy, prostriedky na dosiahnutie cieľa a správne a nesprávne tézy týkajúce sa okolitého sveta“¹⁰. Významy sa automaticky neviažu k objektom, udalostiam alebo

⁷ Ibid, s. 5.

⁸ VOLTOLINI, B. (2015). Non-state actors and framing processes in EU foreign policy: the case of EU-Israel relations. *Journal of European Public Policy*, 23(10), s. 1504.

⁹ ENTMAN, R. M. (1993). Framing: toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), s. 51–58.

¹⁰ VOLTOLINI, B. (2015). Non-state actors and framing processes in EU foreign policy: the case of EU-Israel relations. *Journal of European Public Policy*, 23(10), s. 1505.

skúsenostiam, s ktorými sa stretávame, ale často vznikajú na základe interaktívne interpretačných procesov.¹¹

Vo všeobecnosti sa veľa štúdií zameriava na konštrukciu reality v médiách. Koncept rámovania je prostriedkom, ktorý umožňuje autorom odpovedať na otázku, ako sa o rôznych témach informuje vo verejnom priestore a ako tento proces prebieha.¹² Podľa Kratochvíla, Cibulkovej a Beníka sa zameriava na vplyv verejných médií na verejnú mienku¹³.

Cieľom tejto práce je skúmať úlohu UNHCR v prípade vnútorných vysídlenecov, a to hlavne jeho silu rámovat' pravidlá a systém v tejto veci. V tomto smere sa štúdiá vzťahuje na schopnosť UNHCR rámovat' diskusiu v rámci medzinárodných vládnych a nevládnych organizácií a vlády Kolumbie.

1.2 Vnútorne vysídlené osoby

Problematika vnútorne vysídlených osôb (IDP) začala intenzívne vstupovať do medzinárodného diania na začiatku 90. rokov minulého storočia a stala sa dôležitou súčasťou diskusie o medzinárodnej a vnútroštátnej bezpečnosti. Medzinárodne uznávaná definícia vnútorne vysídlených osôb bola sformulovaná v dokumente Guiding Principles on Internal Displacement (GPID). Vnútorne vysídlenou osobou je taká osoba, ktorá bola „prinútená či okolnosťami donútená opustiť svoj domov či miesto obvyklého pobytu, hlavne v dôsledku, alebo v snahe vyhnúť sa následkom ozbrojeného konfliktu, situáciám všeobecného násillia, porušovania ľudských práv, či prírodným alebo človekom spôsobeným katastrofám, a ktorá neprekročila medzinárodne uznávané štátne hranice“¹⁴.

Práve v požiadavke neprekročenia štátnej hranice, teda v zotrvaní vo vlastnej krajine, je rozdiel medzi pojmom utečenec a vnútorný vysídlenec. Osoby, ktoré unikli na územie cudzieho štátu, sú vďaka svojmu statusu chránené medzinárodným utečeneckým právom, ktorého základné piliere vytvárajú predovšetkým Dohovor o postavení utečencov z roku 1951 a Protokol z roku

¹¹ SNOW, D. A. (2004). Framing processes, ideology, and discursive field. In *The Blackwell Companion to Social Movements* (Snow, A. – Soule, S. – Kriesi, H.). Oxford: Blackwell, s. 384.

¹² TABERY, P. (2009). Nastolování agendy a proces rámování. In *SOCIOWEB: Sociologický webzín* [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=teorie&shw=385&lst=108.html>.

¹³ KRATOCHVÍL P. – CIBULKOVÁ, P. – BENÍK, M. (2011). The EU as a Framing Actor: Reflections on Media Debates about EU Foreign Policy. *Journal of Common Market Studies*, 49(2), s. 391–412.

¹⁴ Guiding Principles on Internal Displacement. [on-line]. 11. 2. 1998 United Nations, Economic and Social Council, Commission on Human Rights [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/protection/idps/43ce1cff2/guiding-principles-internal-displacement.html>.

1967. Právne postavenie vnútorných vysídlelcov však na rozdiel od utečencov a osôb bez štátnej príslušnosti nie je medzinárodnými dohovormi upravované. Môžeme preto povedať, že vnútorne vysídlené osoby nie sú súčasťou medzinárodneprávneho ochranného mechanizmu a užívajú na území vlastného štátu „len“ základnú ochranu ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva.

Vyššie zmienené GPID vznikli na základe podnetu Komisie pre ľudské práva. Tá v roku 1992 zvolila do úradu Splnomocnenca generálneho tajomníka pre vnútorne vysídlené osoby Francisa M. Denga, ktorého úlohou bolo popísať príčiny a dopady vnútorného vysídlenia a postavenia vnútorne vysídlených osôb v rámci medzinárodného práva. Práve pod jeho vedením boli sformulované GPID, ktoré predstavujú „medzinárodné minimálne štandardy pre zachádzanie s IDP“. Okrem všeobecnej definície IDP obsahujú GPID 30 zásad rozčlenených do 5 sekcií, ktoré sa týkajú:

- 1) základného práva nebyť nedobrovoľne presídlený,
- 2) povinnosti štátu v prípade vnútorného vysídlenia,
- 3) práva už presídlených občanov,
- 4) návratu vnútorných vysídlelcov do svojich domovov,
- 5) princípov poskytovania humanitárnej pomoci.¹⁵

Najväčším problémom pri vytváraní právneho rámca v medzinárodných vzťahoch k tejto téme je predovšetkým národná suverenita. Humanitárne akcie na pomoc IDP môžu byť štátmi vnímané ako vmiešavanie sa do interných záležitostí štátu. Roberta Cohenová¹⁶ vo svojej publikácii spomína problémy, ktoré viedli k tomu, že nedošlo k vytvoreniu právne záväznej dohody v tejto veci. Prvým z dôvodov je, že neexistovala vládna podpora k prijatiu dohody o takomto chýlostivom probléme. Ďalším zas to, že vytvorenie dohody by zabralo desaťročia, zatiaľ čo problematiku IDP bolo nutné vyriešiť ihneď.¹⁷

Napriek všetkým výhradám zostáva GPID jediným vhodným kódexom pre jednanie štátnych inštitúcií smerom k ochrane vnútorných vysídlelcov. Štáty by v súčinnosti s medzinárodným spoločenstvom mali podľa uvedených zásad pristupovať k tomuto druhu osôb. Zásady GPID by mali byť implementované do vnútroštátnych predpisov a noriem a následne prakticky

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Roberta Cohen a Francis M. Dang za spoločne zasadili o vytvorenie GDIP.

¹⁷ COHEN, R. (2006). Developing an International System for Internally Displaced Persons. *International Studies Perspectives*, 7(2), s. 92.

naplňované pri bezprostrednej práci jednotlivých zodpovedajúcich inštitúcií a pracovníkov s IDP.

Aby boli štátne správy dotknutých krajín schopné praktickejšieho uchopenia Guiding Principles, vznikol dokument Framework for National Responsibility, ktorý predstavuje akýsi návod, ako nakladať s pretváraním obecných princípov do konkrétnych prístupov a politík. Dokument tak slúži medzinárodným organizáciám, sponzorom, regionálnym inštitúciám, ľudskoprávnym organizáciám, občianskej spoločnosti a samotným vnútorne vysídleným osobám, pre monitoring a zhodnotenie úspešnosti implementovania princípov.¹⁸

1.3 Metodológia a vymedzenie práce

Nasledujúca podkapitola sa bude zaoberať metódou, pomocou ktorej bude možné schváliť alebo vyvrátiť počiatočnú tézu práce. Ďalej objasní dôvody, pre ktoré bola práve Kolumbia vybratá ako skúmaný objekt pre túto štúdiu. Nakoniec budú vymedzené mantinely, v ktorých sa práca bude pohybovať a bude diskutovaná dostupnosť relevantných zdrojov pre tento výskum.

1.3.1 Použité metódy

Práca je navrhnutá ako jednopřípadová štúdia s diskurzívne-historickým prístupom. Jednopřípadová štúdia umožňuje úzku špecifikáciu, ktorou je mandát UNHCR v Kolumbii. Podľa Kořana ide o štúdium prípadu, pre ktorý je typická jeho jedinečnosť.¹⁹ Nie je preto podstatné, aby sme usilovali poznať obecnější fenomén.²⁰ Základnou charakteristikou jednopřípadovej štúdie preto nie je príspevok k vývoju abstraktných teoretických konštrukcií, ale je dôležitá pre celostné a hĺbkové porozumenie určitej témy.²¹

Aby bolo možné odpovedať na výskumné otázky, rozhodla som sa skúmať danú tému pomocou analýzy diskurzu. K tomu je podstatné poznať agendu UNHCR vo veci vnútorne vysídlených osôb, ktorú budem nižšie analyzovať. Tieto dáta využijem k hlbšiemu poznaniu problému.

¹⁸ THE BROOKINGS INSTITUTION-UNIVERSITY OF BERN (2005). Addressing Internal Displacement: A Framework For National Responsibility. [on-line]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://www.brookings.edu/fp/projects/idp/20050401_nrframework.pdf, s. 6.

¹⁹ KOŘAN, M.. (2008). Jednopřípadová studie. In *Jak zkoumat politiku: Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích* (Drulák, Petr a kol.). Praha: Portál, s. 34.

²⁰ STAKE, R. E. (2005). Qualitative Case Studies. In *The Sage handbook of qualitative research*. Thousand Oaks: SAGE Publications Ltd, s. 445.

²¹ KOŘAN, M.. (2008). Jednopřípadová studie. In *Jak zkoumat politiku: Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích* (Drulák, Petr a kol.). Praha: Portál, s. 34.

Štúdia na základe dokumentov bude sledovať fungovanie mandátu UNHCR a situáciu vnútorných vysídlencov v Kolumbii.

Diskurzívna analýza býva definovaná ako „sada metód a teórií pre skúmanie bežne používaného jazyka v sociálnom kontexte“.²² Tá sa nezaobrá len písaným alebo hovoreným slovom, ale jej záber je širší. Podľa Wetherell je vhodnejšie vnímať diskurzívnu analýzu ako štúdium ľudských významotvorných praktík, do ktorých môžeme zaradiť taktiež obrazové médiá, akými sú napríklad film či plagáty, či akúkoľvek inú ľudskú aktivitu spadajúcu do kategórie neverbálnej komunikácie.²³ Pri skúmaní medzinárodných vzťahov má pisateľ len obmedzenú možnosť na pozorovanie vybraného objektu, a preto musí využívať najmä analýzu prejavov, záznamov a agentúrnych správ.

Metodologická kostra tejto práce je založená na diskurzívne-historickom prístupe (DHA), ktorý umožňuje štúdium diskurzu naprieč rôznymi žánrami. Tento typ prístupu v sebe spája kombináciu lingvistickej analýzy a historicko-sociologického prístupu. Jeho výnimočnosť spočíva v tom, že berie do úvahy „intertextové a interdiskurzívne vzťahy medzi výpoveďami, textami, žánrami a diskurzami, ale i mimojazykové sociálne/sociologické premenné, históriu organizácie alebo inštitúcie a rámec situácie“²⁴.

Intertextovosť znamená, že všetky texty sú v prítomnosti i minulosti navzájom poprepájané. Táto previazanosť môže spočívať v rôznych spôsoboch: na explicitnom odkazovaní k téme alebo hlavnému aktérovi, na odkazovaní k tým istým situáciám, na prenose kľúčových argumentov z jedného textu do druhého. Ak je prvok prenesený do nového kontextu, tento proces označujeme ako *rekontextualizáciu*. Môžeme ju pozorovať napríklad v prípade, že je politický prejav spracovaný v rôznych médiách. Každé médium vyberie takú pasáž, ktorá sa mu najlepšie hodí k účelu článku. Citácie sú potom rôzne zarámované, čím dochádza k tvorbe nových významov.²⁵

Interdiskurzivitu chápeme ako vzájomné prepojenie diskurzov. V prípade diskurzu o vnútorných vysídleňoch v Kolumbii môžeme napríklad zistiť, že sa často odkazuje k témam

²² BENEŠ, V. (2008). Diskurzívna analýza. In *Jak zkoumat politiku: Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích (Drulák, Petr a kol.)*. Praha: Portál, s. 92.

²³ WETHERELL, M. – TAYLOR, S. – YATES, S. J. (2001). *Discourse Theory and Practice*. London: STAGE Publications Ltd, s. 3.

²⁴ WODAK, R. – KRZYŻANOWSKI, M. (2008). *Qualitative Discourse Analysis in the Social Sciences*. London: Palgrave Macmillan, s. 2.

²⁵ *Ibid*, s. 3.

alebo podtémam ako migrácia, občiansky konflikt a pod. Diskurzy sú otvorené a častokrát hybridné a nové podtémy môžu vznikať na mnohých miestach.²⁶

DHA pozostáva z trojstupňovej analýzy, pričom kombinuje analýzu na makroúrovni a mikroúrovni. Najprv identifikuje *diskurzívne témy a obsahy*, a to tak, že vytvorí prehľad o štruktúre článku, prípadne politického dokumentu (na makroúrovni). Druhý a tretí stupeň sa venuje *diskurzívnym stratégiám a jazykovým prostriedkom*.

Pri skúmaní stratégií konkrétneho diskurzu si kladieme týchto päť otázok, na základe ktorých rozlišujeme päť typov diskurzívnych stratégií :

- 1) Ako text pomenováva osoby, objekty, javy/udalosti, procesy a akcie a ako sa k nim odkazuje?
- 2) Aké charakteristiky, kvality a rysy sa prisudzujú aktérom, objektom, javom, udalostiam a procesom?
- 3) Aké argumenty sa v danom diskurze používajú?
- 4) Z akej perspektívy sú nominácie, atribúcie a argumenty vyslovované?
- 5) Sú príslušné výpovede vyjadrené otvorene, sú zosilnené, alebo naopak zmiernené?²⁷

Slovo stratégia v tomto kontexte predstavuje viac či menej zameraný plán postupu zahrňujúci diskurzívne praktiky zvolený k dosiahnutiu konkrétneho spoločenského, politického, psychologického alebo jazykového cieľa. Diskurzívna stratégia môže byť: (1) nominácia, (2) predikcia, (3) argumentácia, (4) perspektivizácia, rámovanie či diskurzívna reprezentácia, (5) zosilnenie, zmiernenie.

V nominačnej stratégii sa často stretávame s delením na skupiny „my“ a „oni“. Ide o snahu jasne vymedziť vonkajšiu skupinu (*outgroup*). Vlastnosti, ktoré sú prisudzované jednotlivcovi sa tak automaticky premietajú na celú skupinu. Na takéto označovanie sú využívané rôzne jazykové prostriedky ako napríklad trópy a metafory.

Ak text využíva prediktívnu stratégiu, využíva často predikatívne podstatné a prídavné mená a ustálené slovné spojenia. Taktiež je časté používanie vlajkových slov (*flag words*) nesúcich

²⁶ Ibid, s. 3.

²⁷ REISIGL, M. – WODAK, R. (2009). The Discourse-Historical Approach (DHA). In *Methods of Critical Discourse Analysis* (Wodak, R. – Meyer, M.). London: SAGE Publications, s. 87–121.

pozitívnu emocionálnu konotáciu (napr. sloboda), a stigmatizovaných slov (*stigma words*) nesúcich negatívne asociácie (napr. rasizmus).

Argumentačné stratégie odpovedajú na otázky, aké argumentačné schémy sa využívajú na naturalizovanie a legitimizovanie určitých zobrazení subjektov v diskurze.²⁸ V tejto stratégii sa budeme stretávať s pojmami *topos* a *falácie*. V rámci teórie argumentácie sa dajú *toposy* definovať ako časti argumentácie spadajúce do oblasti základných predpokladov. Môžeme ich označiť ako formálne či obsahovo ukotvené záruky či pravidlá, ktoré spájajú argumenty s tvrdeniami. Umožňujú prechod od argumentov k tvrdeniam.²⁹ *Toposy* nie sú vždy vyjadrené explicitne, avšak explicitnými sa môžu stať, a to vo forme vedľajšej vety podmieňovacej alebo príčinnej.³⁰

Argumentačné schémy môžu byť odôvodnené, alebo falošné – tie nazývame *falácie* (argumentačné chyby). Existujú pravidlá, ktorými dokážeme v rámci racionálnej diskusie odlíšiť *toposy* od *falácií*. Medzi tieto pravidlá radíme „slobodu tvrdenia, povinnosť odôvodnenia, povinnosť presnej citácie predchádzajúcich tvrdení oponenta, vecnosť, presné odkazovanie k implicitným premisám, rešpektovanie spoločných východísk, užívanie virohodných argumentov a argumentačných schém, logickú platnosť, akceptovanie výsledkov diskusie, jasné vyjadrovanie a správna interpretácia“³¹.

1.3.2 Výber prípadovej štúdie

Problematika vnútorného vysídlenia sa dostala do popredia v diskusiách na pôde OSN o niekoľko desaťročí neskôr ako téma utečenectva. Od 90. rokov, kedy sa otázke venuje väčšia pozornosť, UNHCR začal pôsobiť v mnohých krajinách. Štáty, v ktorých má UNHCR svoj mandát, sú týmto problémom zasiahnuté rozdielne. Ku koncu roka 2016 žilo 40,3 milióna ľudí vo vnútornom vysídlení v dôsledku konfliktov násilia vo svete. Toto číslo sa podľa Monitorovacieho centra vnútorného vysídlenia od roku 2000 takmer zdvojnásobilo a od roku 2011 rapídne vzrástlo.³²

²⁸ AYDIN-DÜZGİT, S. (2014). Critical Discourse Analysis in Analysing European Union Foreign Policy: Prospects and Challenges. *Cooperation and Conflict*, 49(3), s. 358–359.

²⁹ KIENPOINTNER, M. (1996). *Vernünftig Argumentieren: Regeln und Techniken der Diskussion*. Hamburg: Rowohlt, s. 194.

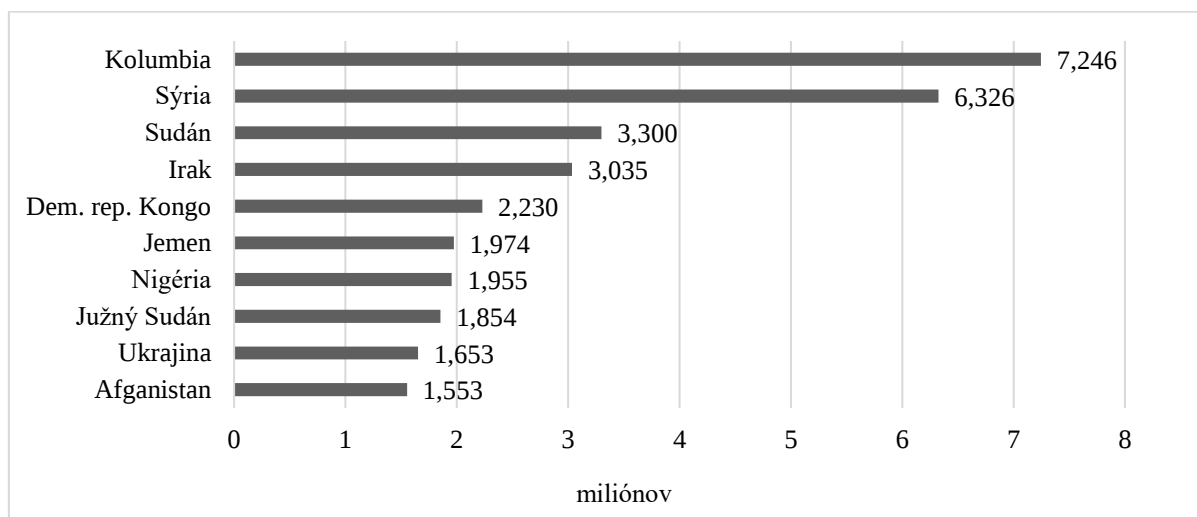
³⁰ REISIGL, M. – WODAK, R. (2001). *Discourse and Discrimination: Rhetorics of Racism and Antisemitism*. London – New York: Routledge, s. 69–80.

³¹ HOŘEJŠÍ, M. (2014). Martin Reisigl – Ruth Wodaková: Diskurzivně-historický přístup (DHA). *Studie z aplikované lingvistiky*. 5(1), s. 165.

³² IDMC. Global Report on Internal Displacement. *InternalDisplacement.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.internal-displacement.org/global-report/grid2017/>.

Po štyroch rokoch vyjednávani medzi vládou a Revolučnými ozbrojenými silami Kolumbie (FARC)³³ krajina konečne uzavrela mierovú dohodu, aby ukončila 50 rokov trvajúci ozbrojený konflikt, ktorý si vyžiadal viac než 260 000 životov a vyhнал z domovov viac než 7 miliónov ľudí.³⁴

Graf 1: Krajiny s najväčším počtom vnútorne vysídlených osôb z dôvodu konfliktov a násilia na konci roku 2016

Zdroj: ICRC (2017). Global Report on Internal Displacement. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>, s.27.

S celkovým číslom 7,2 milióna vnútorne vysídlených osôb mala v roku 2016 Kolumbia najväčší počet vnútorne vysídlenej populácie na svete. Ďalších 340 000 Kolumbijcov žilo na úteku.³⁵

Kolumbia ako štát je zaujímavým prípadom pre štúdiu, pretože ju sužoval niekoľko desaťročí trvajúci konflikt, ktorý spôsobil obrovskú humanitárnu krízu vyžadujúcu medzinárodnú pomoc. Okrem vysídlenia býva Kolumbia zasiahnutá pravidelne prírodnými katastrofami, ktoré majú každoročný dopad na tisíce ľudí. Pri prijímaní rozhodnutí týkajúcich sa humanitárnej krízy musí medzinárodné spoločenstvo zväžiť fakt, že Kolumbia je krajinou s dobre fungujúcimi štátnymi

³³ FARC bolo najväčšie gerilové hnutie, ktoré bolo súčasťou kolumbijského občianskeho konfliktu od roku 1964 do roku 2017, kedy prebehlo jeho odzbrojenie. Podieľalo sa na únosoch, vydieraní a produkcii a obchode s drogami.

³⁴ THE GUARDIAN (2016). Colombia signs historic peace deal with FARC. [online]. 24. 11. 2016 The Guardian [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2016/nov/24/colombia-signs-historic-peace-deal-with-farc-rebels>.

³⁵ UNHCR (2015). Global Trends: Forced displacement in 2015. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>, s. 62.

inštitúciami a vlastnými reakčnými mechanizmami, ale taktiež je krajinou, kde sa stal konflikt príčinou korupcie a oslabenia štátu v mnohých jej regiónoch.

Nepriaznivá situácia a vývoj v Kolumbii pritiahol širokú škálu medzinárodných aktérov, od darcov až po humanitárne organizácie. OSN tu napríklad zastupuje 21 agentúr, nehovoriac o veľkom množstve donorov a medzinárodných vládnych a nevládných organizácií. Medzi hlavných hráčov pracujúcich úzko s kolumbijskou vládou patrí Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) a Svetový potravinový program (WFP).³⁶ Medzi ďalšie organizácie majúce blízko k téme IDP v Kolumbii patria Nórska rada pre utečencov (NRC), Červený kríž (ICRC) a Lekári bez hraníc.

Pohnútkou k výberu Kolumbie ako objektu výskumu sú dôvody uvedené vyššie. Kolumbia je jednou z krajín najviac postihnutých problémom vnútorného vysídlenia na svete, no jej situácii nie je venovaná tak veľká pozornosť v odbornej literatúre a článkoch ako napríklad Sýria s 6,3 milióna IDPs (2. v celkovom počte v roku 2016).^{37, 38}

1.3.3 Vymedzenie prípadovej štúdie

Vzhľadom k rozsiahlosti témy, akou vnútorné vysídlenie nepochybne je, muselo dôjsť k stanoveniu limitov pre túto bakalársku prácu. Prvou z nich je vymedzenie miesta na štát Kolumbia, ktoré objasnila predošlá podkapitola 1.3.2 Výber prípadovej štúdie. Existujú ďalšie krajiny (Sýria, Sudán, Irak, Demokratická republika Kongo, Jemen), ktoré zápasia s rovnakým problémom, avšak horeuvedené dôvody vysvetľujú práve túto voľbu.

Existuje veľké množstvo humanitárnych organizácií, ktoré sa snažia pomáhať v Kolumbii. Do práce však mohli byť vybraní len niekoľkí zástupcovia. Mojou snahou bolo určiť ich tak, aby najlepšie reprezentovali medzinárodnú pomoc, ktorá prichádza zo strany pridružených agentúr OSN a ďalších medzivládnych a nevládných organizácií.

Práca nemá za cieľ sledovať celé pôsobenie organizácií v Kolumbii. Dokumenty, ktoré majú potvrdiť alebo vyvrátiť tézu o UNHCR ako rámujúcom aktérovi, boli vybraté, aby reflektovali

³⁶ WONG, K. (2008). Colombia: A case study in the role of the affected state in humanitarian action. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/3419.pdf>, s. 19.

³⁷ IDMC. Syria. *InternalDisplacement.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.internal-displacement.org/countries/syria/>.

³⁸ Údaj bol zvolený z IDMC – International Displacement Monitoring Center, ktoré je najčastejšie citované pri porovnávaní počtov IDPs. Vzhľadom k vybranému časovému obdobiu tejto práce (2012–2016) je uvádzaný údaj z konca roka 2016.

situáciu od roku počiatku mierových jednaní (2012) po rok uzavretia mierovej dohody s FARC (2016). Aby sa eliminovala jednostrannosť štúdie, budú využité a citované rôzne publikácie a časopisy. Taktiež budú porovnané rozličné zdroje, aby bola zachovaná hodnovernosť a relevancia práce.

2. Socio-historický kontext vnútorného vysídlenia

V nasledujúcej kapitole najprv popíšem v krátkosti historické pozadie, ktoré viedlo k vzniku problému IDPs a následnú snahu o mierový proces, dôležitý pre ukončenie konfliktu v roku 2016. Ďalej predstavím profil kolumbijského vnútorného vysídlenia. Tretia podkapitola bude venovaná prírodným katastrofám, ktoré majú taktiež podstatný vplyv na počty vnútorne vysídlených ľudí.

2.1 Historické pozadie

Väčšinu svojej modernej histórie trápia Kolumbiu vnútorné konflikty. Historické nepriateľstvo sa tu začalo medzi konzervatívami a liberálmi. Po druhej svetovej vojne sa tento antagonizmus vystupňoval a toto obdobie je známe ako La Violencia (Násilie). Otvorená vojna vypukla v roku 1948 a skončila smrťou 300 000 ľudí. Ukončila ju až dohoda nazývaná Frente Nacional (National Front) z roku 1958, ktorá bola založená na súhlase oboch strán sporu na striedaní sa vo vládnutí.³⁹

Navonok dohoda vytvorila pokoj, ale odobrala ľuďom vplyv na dianie na politickej scéne. Taktiež začalo dochádzať k eskalácii sociálnej nerovnosti v krajine. Fakt, že ľavica nemala zastúpenie v politickej sfére, viedol ku vzniku ľavicových gerilových skupín. Frente Nacional skončila v roku 1986, v dobe, kedy už začali vznikať paramilitantné skupiny ako protiváha k ľavicovým gerilám. Ich založenia viedli k novému – stále pretrvávajúcemu – vnútornému konfliktu.⁴⁰

Počas tejto epochy došlo k výraznému nárastu obchodu s drogami a drogové kartely získali obrovský politický vplyv, a to najmä podplácaním politikov, právnikov a novinárov. Dnes je obchod s drogami stále považovaný za hrozbu pre stabilitu krajiny, má však rozdielne charakteristiky: v minulosti prevládal u pár veľkých kartelov, dnes je skôr rozšírený medzi menšími, menej viditeľnými kartelmi. V 90. rokoch, kedy vrcholila zlatá éra pestovania koky, drogový obchod rástol spolu s násilím gerilových a paramilitantných skupín.⁴¹

³⁹ PALACIOS, M. (2006). *Between Legitimacy and Violence: A History of Colombia, 1875–2002*. London: Duke University Press, s. 135–138.

⁴⁰ Ibid, s. 170–172.

⁴¹ Ibid, s. 214–218.

Na konci 80. rokov sa vláde podarilo uzavrieť mier s niekoľkými gerilovými skupinami, ktoré boli následne demobilizované a sformovali sa z nich politické strany. Tieto mierové procesy otvorili cestu demokratizačným procesom, ktoré viedli k vzniku novej ústavy v roku 1991. Tu sa prvýkrát Kolumbia zadefinovala ako právny štát, čím sa zaviazala ku garancii práv svojich obyvateľov.⁴²

Kolumbijský prezident Álvaro Uribe (vo funkcii 2002-2010) po svojom zvolení predstavil stratégiu na riešenie krízy. Política de seguridad democrática (Demokratická bezpečnostná politika), ktorú inicioval v roku 2003, bola stratégiou na boj proti povstalcov. Jej hlavnou myšlienkou bolo získať späť oblasti zapojením väčšieho počtu vojenských a policajných jednotiek, ktoré mali zápasť s gerilami. Politika bola tiež spojená s odstránením ilegálnej úrody zameraným hlavne na zníženie produkcie koky. Zavedená bola aj neoficiálna bezpečnostná štruktúra zahŕňajúca viac než milión civilných spolupracovníkov a informátorov, ktorí vláde prinášali informácie o činnosti povstalcov.⁴³

Hoci demobilizácia paramilitantných skupín, ktorá prebehla v roku 2005, bola pozitívnu správou, ich štruktúra zostala nezmenená. Jedinou cestou ako sa zbaviť násilia a vysídlenia bol „dialóg“. Keď sa v roku 2010 Juan Manuel Santos stal novým kolumbijským prezidentom, nastalo obdobie „politiky zmierenia“. Mierová dohoda, ktorej predchádzali 4 roky rokovaní na Kube (od septembra 2012), bola ratifikovaná 24. novembra 2016 prezidentom Kolumbie a vodcom skupiny FARC Rodrigom Londonom. Gerila FARC by sa mala pretvoriť do politickej strany a odovzdať zbrane.⁴⁴

2.2 Vnútorne vysídlenie

Vnútorne vysídlenie, ktoré zasiahlo kolumbijskú spoločnosť, je nepochybne humanitárnou katastrofou. Kvôli konfliktom odohrávajúcim sa prevažne vo vidieckom prostredí sú nútené stovky tisícov ľudí utekať zo svojich domovov. Tieto osoby zvyčajne končia v slumoch väčších miest, kde nie sú naplňované ich životné potreby. Vzhľadom k neustálemu stupňovaniu

⁴² Colombia's Constitution of 1991 with Amendments through 2005. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2005.pdf.

⁴³ INTERNATIONAL CRISIS GROUP. Colombia: President Uribe's Democratic Security Policy. *CrisisGroup.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/colombia-president-uribes-democratic-security-policy>.

⁴⁴ VALENCIA, R. (2017). Colombia peace deal a year later: violence and drugs surge despite advances. [online]. 24. 11. 2017 Newsweek [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.newsweek.com/colombia-peace-process-year-later-violence-and-drugs-surge-despite-advances-722232>.

problému v polovici 90. rokov, kedy sa už nedal prehliadnuť, vznikol tzv. Zákon 387⁴⁵, ktorý definoval záväzky kolumbijskej vlády k IDPs. Táto snaha si získala medzinárodnú pozornosť, avšak inštitúcia zodpovedná za koordináciu starostlivosti o vnútorné vysídlených, Acción Social, mala za hlavnú úlohu humanitárnu pomoc a nie dlhotrvajúce riešenia.⁴⁶

Ako už bolo spomenuté vyššie, väčšina vysídlencov migruje z vidieckych oblastí do mestských. Po presune majú problém s prispôbením sa prostrediu v osobnej i pracovnej sfére. Ich poľnohospodárske zručnosti sú v mestskom prostredí nepoužiteľné a tým pádom je pre nich náročné nájsť si prácu. Mnoho IDPs sú obeťami a svedkami násilia a trpia psychologickou traumou, ktorá im taktiež bráni v asimilácii v novom prostredí. Vo všeobecnosti sú vysídlením viac ohrození domorodí obyvatelia a Afrokolumbijci. Táto populácia má totiž tendenciu zostávať bližšie k oblastiam, ktoré majú pre nich geografickú, kultúrnu a emocionálnu dôležitosť (často v centre konfliktného diania), čo ju robí zraniteľnejšou k útokom a ďalšiemu nútenému vysídleniu.⁴⁷

Vysídlenie sa deje dvoma spôsobmi: masívnym vysídlením celých komunít, ktoré žijú v odľahlých oblastiach krajiny s ťažkým prístupom a pozvoľnými tokmi jednotlivcov alebo rodín.⁴⁸ Väčšina IDPs pochádza z pobrežia Tichého oceánu a z centrálnych regiónov. Prílivy IDPs do urbánnych oblastí prevyšujú lokálne vládne kapacity, čo vytvára problémy s integráciou v týchto miestach. Napriek kampaniam, ktoré poskytujú informácie o ťažkých životných podmienkach, ktorým musia IDPs čeliť, stigmatizovanie a ostrakizmus mestského obyvateľstva pretrváva. Vnútorní vysídlenci sú totiž nezriedka považovaní za sympatizantov FARC a tým sa v očiach miestnych stávajú hrozbou.⁴⁹

Ďalším problémom je, že IDPs často neveria vláde kvôli aktívnemu zapojeniu armády v konflikte, ktoré v minulosti spôsobovalo vysídlenie. Toto v kombinácii so strachom z odplaty zo strany ozbrojených skupín sa stáva prekážkou pri poskytovaní pomocných služieb, pretože tieto osoby sa nechcú identifikovať ako vnútorní vysídlenci. Majorita IDPs zostáva v tejto

⁴⁵ Law 387 of 1997. [online]. 24. 6. 1997 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.refworld.org/pdfid/5a255b374.pdf>.

⁴⁶ WONG, K. (2008). Colombia: A case study in the role of the affected state in humanitarian action. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/3419.pdf>, s. 12.

⁴⁷ Ibid, s.8, 23.

⁴⁸ SPRINGER, N. (2006). Colombia: internal displacement – policies and problems. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.refworld.org/pdfid/44bf463a4.pdf>, s. 7.

⁴⁹ LARI, A. (2007). Striving for Better Days: Improving the Lives of Internally Displaced People in Colombia. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.refworld.org/docid/47a6eb930.html>, s. 10.

bezvýchodiskovej situácií mnoho rokov či desaťročí a to len s nepatrnou možnosťou zlepšiť svoju situáciu.⁵⁰

2.3 Prírodné katastrofy

Vysídlenie obyvateľstva však nesúvisí len s ozbrojeným konfliktom, ale aj prírodnými katastrofami. Kolumbia je krajina vystavovaná častým zemetraseniam, zosunom pôdy, výbuchom sopiek, riečnym a pobrežným povodniam, či tropickým búrkam. Má najvyšší opakovaný výskyt nebezpečných situácií v Južnej Amerike. 84 % populácie a 86 % majetku krajiny je vystavené dvom a viacerým zo spomenutých rizík.⁵¹

Tropická klíma má za následok silné a časté dažde. V roku 2007 počas zimného obdobia došlo k zvýšeniu hladín vôd najväčších riek, čo spôsobilo veľký výskyt povodní a zosunov pôdy, ktoré zasiahli 233 obcí v 28 z 32 kolumbijských správnych oblastí.⁵² Dažde v rokoch 2010–2011 zasiahli približne 3,5 milióna ľudí a spôsobili bezprecedentné ekonomické straty a škody.⁵³

Hoci hydro-meteorologické katastrofy sú spájané s najväčším množstvom strát, 86 % obyvateľov žije v oblastiach so stredným alebo vysokým rizikom seizmickej aktivity. V Kolumbii sa tiež nachádza viac než 20 aktívnych sopiek, ktoré ohrozujú 1,9 milióna ľudí.⁵⁴

⁵⁰ WONG, K. (2008). Colombia: A case study in the role of the affected state in humanitarian action. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/3419.pdf>, s. 9.

⁵¹ GLOBAL FACILITY FOR DISASTER REDUCTION AND RECOVERY. Colombia. *Gfdr.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.gfdr.org/colombia>.

⁵² OCHA (2017). Colombia Floods – Second Rainy Season.. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/47482A887D24A0DA852573A9006B99BF-Full_Report.pdf.

⁵³ GLOBAL FACILITY FOR DISASTER REDUCTION AND RECOVERY. Colombia. *Gfdr.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.gfdr.org/colombia>.

⁵⁴ Ibid.

3. Analýza diskurzu o vnútorných vysídlencoch

Analýza diskurzu tejto štúdie je kvalitatívnej povahy a využíva diskurzívne-historický prístup na posudzovanie dokumentov, článkov a tlačových správ UNHCR, ďalších zvolených agentúr OSN a NGOs. Pre potreby tejto práce bola za reprezentatívnu vzorku pridružených organizácií OSN vybratá Medzinárodná organizácia pre migráciu a Svetový potravinový program. Z medzinárodných neziskových organizácií boli zvolené Červený kríž a Nórska rada pre utečencov. Dôvodom, ktorý viedol k výberu práve týchto združení bol fakt, že patria k najaktívnejším v rámci pomoci IDPs na medzinárodnom poli.

Použité publikované materiály Úradu Vysokého komisára Organizácia spojených národov pre utečencov (UNHCR), Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM), Svetového potravinového programu (WFP), Červeného kríža (ICRC) a Nórskej rady pre utečencov (NRC) boli vyhľadávané na základe kľúčových slov vo webových databázach daných organizácií. Zadávanými pojmami boli slová *Colombia* (Kolumbia) a *displacement* (vysídlenie), príp. *displaced* (vysídlený). Zdroje boli ďalej vyfiltrované na roky 2012–2016, t. j. obdobie, od začiatku po koniec mierových rokovaní medzi kolumbijskou vládou a FARC. Vynechané boli materiály, ktoré referovali o Kolumbii len vo výpočte medzi inými krajinami s problémom vnútorných vysídlencov.

3.1 UNHCR

UNHCR pracuje na dosiahnutí svojich cieľov v problematike vnútorného vysídlenia s inými humanitárnymi organizáciami, pričom ich pomoc je smerovaná rovnakým súborom politík.⁵⁵ Práve na základe tohto predpokladu bola vytvorená téza práce, t. j. že UNHCR je rámujúcim aktérom diskurzu vo veci vnútorného vysídlenia. UNHCR vedie Global Protection Cluster⁵⁶, kde spolupracuje s Detským fondom OSN – UNICEF (ochrana detí), Populačným fondom Spojených národov – UNFPA (genderové násilie), United Nations Mine Action Service –

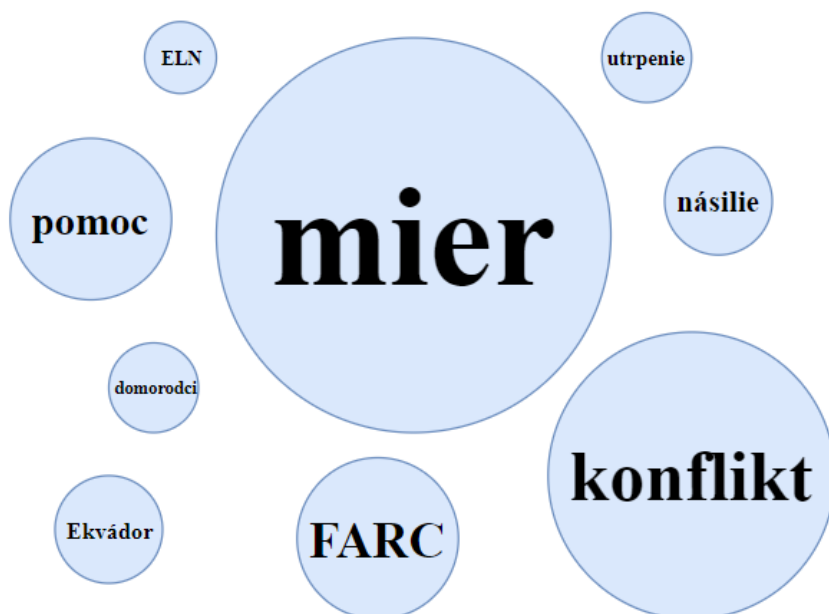
⁵⁵ UNHCR. Internally displaced people. *UNHCR.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/internally-displaced-people.html>.

⁵⁶ *Global Protection Cluster* koordinuje a poskytuje poradenstvo a usmernenia na celosvetovej úrovni v oblasti interagentúrnej politiky, podporuje ochranné reakcie v prípade humanitárnych situácií, ktoré nesúvisí s utečencami, a taktiež vedie politické nastavenie týkajúce sa ochrany pri mimoriadnych udalostiach súvisiacich s prírodnými katastrofami, najmä pokiaľ ide o ochranu vysídlených osôb.

UNMAS (odmínovanie) a NRC (pôda, bývanie a majetok).⁵⁷ Ďalej UNHCR spolu s Medzinárodnou federáciou Červeného kríža a Červeného polmesiaca – IFRC vedie Global Shelter Cluster^{58,59} a s agentúrou IOM vedie Global Camp Coordination Camp Management Cluster^{60,61}.

V rámci analýzy diskurzu bolo skúmaných 8 správ a 3 reportáže uverejnené na webovej stránke UNHCR. Na začiatku bolo nutné stanoviť, ktoré témy najčastejšie akcentuje v súvislosti s vnútornými vysídlencami vo svojich materiáloch. Pre prehľadnosť bola vytvorená nasledujúca schéma, ktorá znázorňuje najčastejšie sa vyskytujúce slová v správach a videozáznamoch (veľkosť bublín odpovedá frekvencii výskytu).⁶²

Obrázok 1: Výskyt slov v správach a reportážach UNHCR

Zdroj: vlastné spracovanie

⁵⁷ GLOBAL PROTECTION CLUSTER. Who we are. *GlobalProtectionCluster.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.globalprotectioncluster.org/en/about-us/who-we-are.html>.

⁵⁸ *Global Shelter Cluster* je koordinačný mechanizmus interagentúrnej stálej komisie, ktorý pomáha ľuďom postihnutým prírodnými katastrofami a vnútorne vysídleným osobám v dôsledku konfliktu nájsť bezpečný, dôstojný a primeraný úkryt.

⁵⁹ GLOBAL SHELTER CLUSTER. About us. *ShelterCluster.org*, [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.sheltercluster.org/about-us>.

⁶⁰ Poslaním *Global Camp Coordination Camp Management Cluster* je zabezpečiť spravodlivý prístup k službám a ochranu vysídlených osôb žijúcich v mestskom prostredí, zlepšiť ich kvalitu života a dôstojnosť počas vysídlenia a pripravovať ich na život po ukončení vysídlenia.

⁶¹ CCCM CLUSTER. About us. *Globalccmcluster.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.globalccmcluster.org/about-us>.

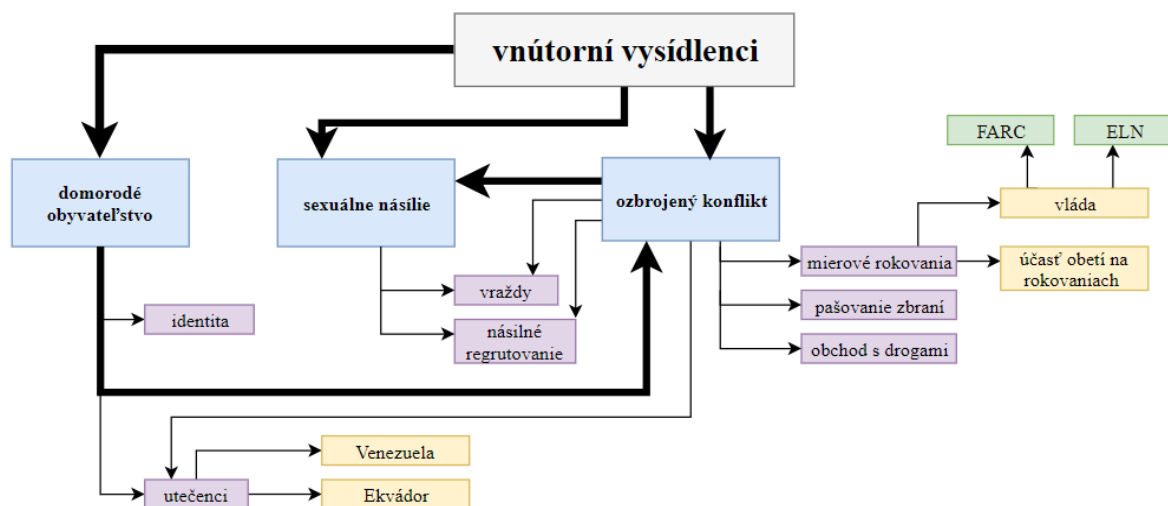
Schéma ukazuje, že najčastejšie sa objavilo slovo *mier/mierový* (peace) a to v rámci slovných spojení ako mierové rokovania, mierový proces, mierová dohoda a pod. Celkovo došlo k použitiu slova 22krát v 7 príspevkoch. *Konflikt* (conflict) bol spomenutý 16krát a to až v 10 z 11 skúmaných prípadov.⁶³ Medzi ďalšie patrili skratka *FARC* a slovo *pomoc* (help) použité 9krát, *Ekvádor* (Ecuador) a *násilie* (violence) 6krát, *trpieť/utrpenie* (suffer, suffering) a *domorodci* (indigenous people) 5krát a skratka *ELN*⁶⁴ (Národná oslobodenecká armáda) 4krát.

Pri analýze textov sa zameriam na päť stratégií, ktoré boli vymenované v kapitole 1.3.1 Použité metódy:

- 1) Najprv na základe textov určím hlavné témy diskurzu (druhý stĺpec tabuliek).
- 2) Potom sa sústredím na hlavné nominačné a prediktívne stratégie, ktoré vystupujú z kontextu, poprípade určím ďalšie použité stratégie (tretí stĺpec tabuliek).

Určenie hlavných tém diskurzu vychádza zo zovšeobecnenia základného výpočtu tém. Obrázok 2 znázorňuje hlavné diskurzy a témy analyzovaných textov. Zosilnené šípky ukazujú prepojenie najdôležitejších diskurzov.

Obrázok 2: Schéma diskurzov a s nimi súvisiacich tém v správach a videozáznamoch UNHCR

Zdroj: vlastné spracovanie

⁶³ Častokrát v slovnom spojení ozbrojený konflikt.

⁶⁴ Národná oslobodenecká armáda – *Ejército de Liberación Nacional* (ELN) je po FARC druhá najväčšia ľavicová gerilová skupina v ozbrojenom konflikte v Kolumbii, ktorá vznikla v roku 1964.

Ako bolo uvedené v teoretickej časti, jednotlivé diskurzy sa navzájom môžu prepájať. Horeuvedená schéma to dokazuje. Primárne skúmaný diskurz o vnútorných vysídlencoch sa prelína s diskurzom o domorodých obyvateľoch a Afrokolumbijcoch. Tento diskurz súvisí s témami vlastnej identity pôvodného obyvateľstva a taktiež s ich útekem do Ekvádoru, príp. Venezuely.

Téma domorodého obyvateľstva sa rieši v súvislosti s ozbrojeným konfliktom, ktorý je uvádzaný prevažne s upresnením, že ide o 50 rokov trvajúci boj. Ako možno vidieť zo schémy, ozbrojený konflikt je prepojený taktiež s témou sexuálneho násillia na ženách. Napriek tomu, že dôležitou príčinou vysídlenia sú prírodné katastrofy, tento diskurz sa do textov UNHCR v období 2012–2016 nepremietol.

Vzhľadom k tomu, že pre účely tejto práce boli vybraté roky, kedy sa jednalo o mierovej dohode, odzrkadľuje sa táto téma v súvislosti s ozbrojeným konfliktom. UNHCR podporovala účasť obetí na rokovaníach na Kube, čo sa ukázalo aj pri analýze textov. Ak sa hovorilo v správach o mierových rokovaníach, vždy boli spomenutí hlavní aktéri – vláda a FARC. Ďalšími najviac sa vyskytujúcimi témami v súvislosti s ozbrojeným konfliktom boli obchod s drogami, pašovanie zbraní a násillné regrutovanie (často detí).

Z 11 príspevkov na webovej stránke som vybrala tri reprezentatívne. Výňatky z nich sú použité v nasledujúcej tabuľke, ktorá zobrazuje hlavné témy ukážok a ich stratégie.

Tabuľka 2: Rozbor reprezentatívnej vzorky správ UNHCR

Spolupráca medzi ekvádorskou Sieťou bezpečných domovov a kolumbijskou sieťou Motýľov s novými krídlami, ktorá vyhrala Nansenovu cenu za svoju prácu pri pomoci preživším núteného vysídlenia a sexuálneho zneužívania v pacifickom prístave plnom násillia Buenaventura, ... ⁶⁵	Téma (T): vnútorné vysídlenie T: sexuálne násillie	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: názvy organizácií diskurzívna konštrukcia javov: sexuálne zneužívanie, nútené vysídlenie Prediktívna stratégia: diskurzívna konštrukcia miesta: prístave plnom násillia
John Fredrikson, zástupca UNHCR pre Ekvádor, volal po medzináštítučnom systéme, ktorý by pomáhal ženám dotknutých konfliktom, ⁶⁶	T: ozbrojený konflikt	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: vlastné meno

⁶⁵ AGUILAR, S. (2014). 16 Days of Activism: Colombia's Butterflies take wing to spread message. [online]. 9. 12. 2014 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/latest/2014/12/5486cbc66/16-days-activism-colombias-butterflies-wing-spread-message.html>.

⁶⁶ Ibid.

Lucia Barbosa, z Amazonského centra južného regiónu Kolumbie Putumayo department, je dôverne oboznámená s výzvami, ktorým čelia ženy v Kolumbii. „Posilnenie nás ako žien nám umožňuje žiť. Pomocou slov a tancov za mier, a vytváraním chráneného priestoru pre ženy, bojujeme proti normalizovaniu násilia v rámci materialistického a maskulínneho prostredia.“ ⁶⁷	T: sexuálne násilie	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: vlastné meno Zosilňovacia stratégia: topos boja proti násiliu Prediktívna stratégia: diskurzívna konštrukcia javu: materialistické, maskulínne prostredie
„Boli sme ženami so zlomenými krídlami,“ hovorí Marcela. „Začali sme pracovať, keď nás (život) v Buenaventure zaplavoval vraždami, (núteným) regrutovaním, znásilneniami. Byť obklopená jedna druhou nám prináša pocit oživenia, dostali sme nové krídla.“ ⁶⁸	T: vraždy T: nútené regrutovanie, sexuálne násilie	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: kategorický výraz „my“ diskurzívna konštrukcia sociálnych javov: vraždy, regrutovanie, znásilnenia Prediktívna stratégia: metafora: dostali sme nové krídla
Awa sú domorodí obyvatelia, ktorí žijú na ekvádorsko-kolumbijskej hranici, ale necítia sa byť súčasťou modernej spoločnosti. To ich však nezachránilo pred utrpením spôsobeným ozbrojeným konfliktom, ktorý týra Kolumbiu už roky. ⁶⁹	T: domorodí obyvatelia T: ozbrojený konflikt	Zosilňovacia stratégia: topos utrpenia Nominačná stratégia: synekdocha: Kolumbiu týra
Ich história je históriou vysídlenia a odolnosti, vďaka ktorej si uchovávajú svoju identitu. ⁷⁰	T: vnútorné vysídlenie T: identita	Prediktívna stratégia: diskurzívna konštrukcia javu: história odolnosti Argumentačná stratégia: falácia uchovávaní identity
Nešťastím pre ľudí Awa je, že žijú v oblastiach najviac ovplyvnených konfliktom. ⁷¹	T: ozbrojený konflikt	Zosilňovacia stratégia: topos nešťastia
Ozbrojené strety medzi gerilou Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia (FARC) a kolumbijskou armádou spôsobili mnohokrát vysídlenie cez hranicu do Ekvádoru. Hoci tieto čísla sú malé a ľudia sa nakoniec vrátia do Kolumbie, vplyv na rodiny Awa je obrovský. Awa boli tiež často prinútení zúčastniť sa konfliktu. ⁷²	T: FARC T: utečenci v Ekvádore T: ozbrojený konflikt	Zosilňovacia stratégia: topos obrovského vplyvu
Hoci práve prebiehajúce mierové rozhovory medzi vládou a gerilou FARC vytvorili vysoké očakávania ukončenia konfliktu, predpokladá sa, že násilie bude pokračovať a uzmierovanie potrvá roky. Územie Awa je tiež postihnuté škálou nezákonných aktivít, ako napr. obchod s drogami a pašovanie zbraní, munície a paliva. „Sme znepokojení situáciou v Kolumbii, kde naši bratia trpia týraním geríl a prítomnosťou	T: mierové rokovania T: vláda, FARC T: konflikt, násilie T: obchod s drogami T: pašovanie T: gerily	Prediktívna stratégia: diskurzívna konštrukcia javu: vysoké očakávania Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych javov: obchod s drogami, pašovanie zbraní, munície, paliva

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ MERKX, J. (2013). Amid the violence in Colombia, an indigenous people struggle for their identity. [online]. 14. 8. 2013 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/latest/2013/8/520b85db9/amid-violence-colombia-indigenous-people-struggle-identity.html>.

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Ibid.

⁷² Ibid.

armády na našom území. Obe strany nás vinia ako zradcov, keď dôjde k ozbrojenému incidentu,“ hovorí Victor, komunitný vodca. ⁷³	T: armáda	Nominačná stratégia: Diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: kategorický výraz „my“ a „oni“
Posledné incidenty zvyšujúce riziko pre civilné obyvateľstvo majú potenciál vykoľajiť dlho trvajúci mierový proces. ⁷⁴	T: mierové rokovania	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych javov: vykoľajiť mierový proces
„Po dekádach nepokojov, Kolumbijci, a to hlavne milióny vysídlených, túžia po mieri upriamujú nádeje na vyjednanú dohodu.“ ⁷⁵	T: vnútorné vysídlenie T: mierová dohoda	Zosilňovacia stratégia: topos túžby po mieri
„Ochrana civilného obyvateľstva pred následkami konfliktu je dôležitá, aby sa zabránilo stratám na ľudských životoch. Víťaz nedávne dohody, ktoré mieria na vytvorenie skutočnej a spravodlivej komisie, ktorá zabráni regrutovaniu detí a začne s odminováciami aktivitami v kolumbijskom regióne Antioquia.“ ⁷⁶	T: následky konfliktu T: regrutovanie detí, odminovanie	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: kategorický výraz „ja“ diskurzívna konštrukcia sociálnych javov: regrutovanie detí, odminovacie aktivity
Guterres povedal, že progres v kľúčových aspektoch vyjednávanej agendy, dosiaľ dosiahnutej dohody a účasť obetí na (mierových) rozhovoroch boli významnými úspechmi, ktoré môžu vytvoriť rozdiel medzi vojnou a mierom. ⁷⁷	T: mierové rozhovory	Argumentačná stratégia: topos úspechu

Zdroj: vlastné spracovanie

Z ukážok v tabuľke je možné usudzovať, ako sa o daných prelínajúcich sa témach referuje. Na dokresľovanie prípadov súvisiacich s problematikou vnútorného vysídlenia sú použité priame reakcie aktérov, ktoré sú citovo zainteresované, čo možno vidieť v treťom stĺpci, kde je popísaná zosilňovacia stratégia diskurzu. V osobných výpovediach účastníkov (v ukážke žena, ktorá bola znásilnená), komunitných pracovníkov ako i vtedajšieho Vysokého komisára pre utečencov Antonia Guterresa je osobný pohľad na vec vyjadrený kategorickou konštrukciou „ja“ a „my“. Za skupinu „oni“ sú považovaní členovia gerilových hnutí, ale tiež kolumbijská armáda. Podobnú konštrukciu môžeme vidieť v troch reportážach s príbehmi ľudí, ktorí museli nútené opustiť svoje domovy.⁷⁸

⁷³ Ibid.

⁷⁴ CLAYTON, J. – DOBBS, L. (2015). UN High Commissioner for Refugees expresses concern over fresh fighting in Colombia [online]. 11. 6. 2015 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/latest/2015/6/557988fa6/un-high-commissioner-refugees-expresses-concern-fresh-fighting-colombia.html>.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid.

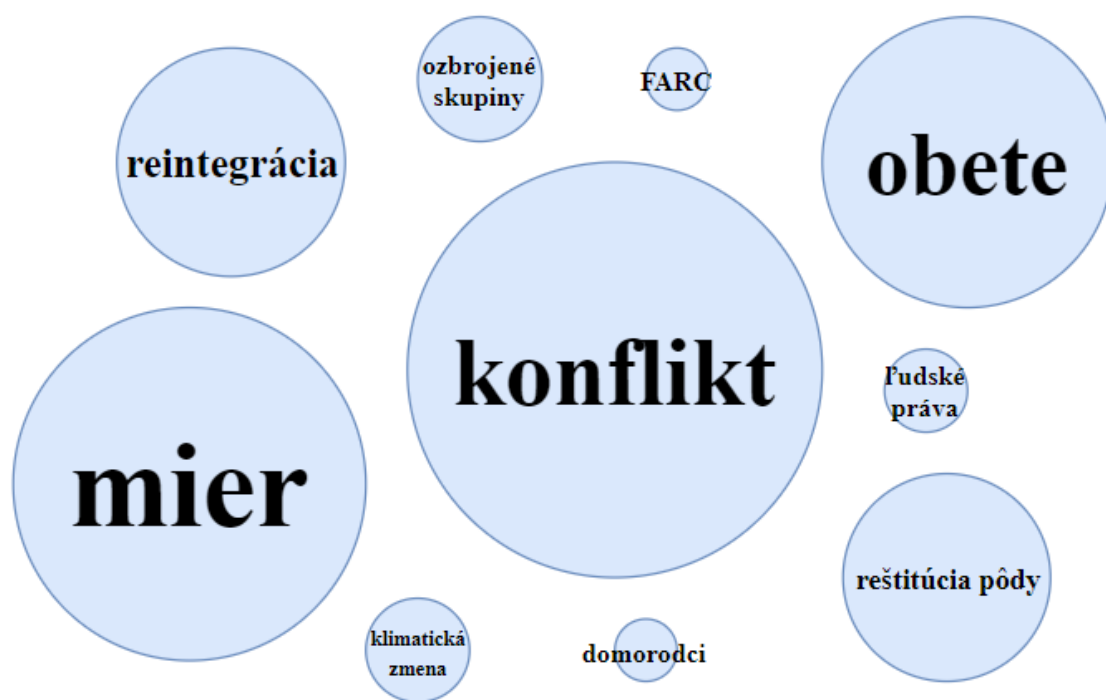
⁷⁸ UNHCR (2016a). Colombia ceasefire throws displaced lives into focus – Luis' story. [online]. 18. 6. 2016 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/videos/2016/6/577272d64/colombia-ceasefire-throws-displaced-lives-into-focus-luis-story.html>.

3.2 Agentúry OSN

Na základe predčítaných zdrojov som vyhodnotila ako vzorové príklady agentúr OSN pracujúcich s témou vnútorného vysídlenia Medzinárodnú organizáciu pre migráciu (IOM) a Svetový potravinový program (WFP). Na začiatku analýzy som zhromaždila materiály a zisťovala, či sa najčastejšie vyskytované slová v textoch UNHCR prekrývajú s tými, ktoré sú používané v dokumentoch troch vyššie spomenutých agentúr. Ďalej som pre každú organizáciu vybrala jeden dokument, ktorý bude rozobratý pomocou diskurzívne-historického prístupu podobným spôsobom ako v kapitole 3.1.⁷⁹

Pri prehľadávaní webovej stránky IOM bolo nájdených 12 tlačových správ a jeden dokument obsahujúci slová *Colombia* a *displaced/displacement* od roku 2012 do roku 2016.

Obrázok 3: Výskyt slov v tlačových správach IOM

Zdroj: vlastné spracovanie

UNHCR (2016b). Colombia ceasefire throws displaced lives into focus – Otto's story. [online]. 29. 6. 2016 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/videos/2016/6/5773883a4/colombia-ceasefire-throws-displaced-lives-into-focus-ottos-story.html>.

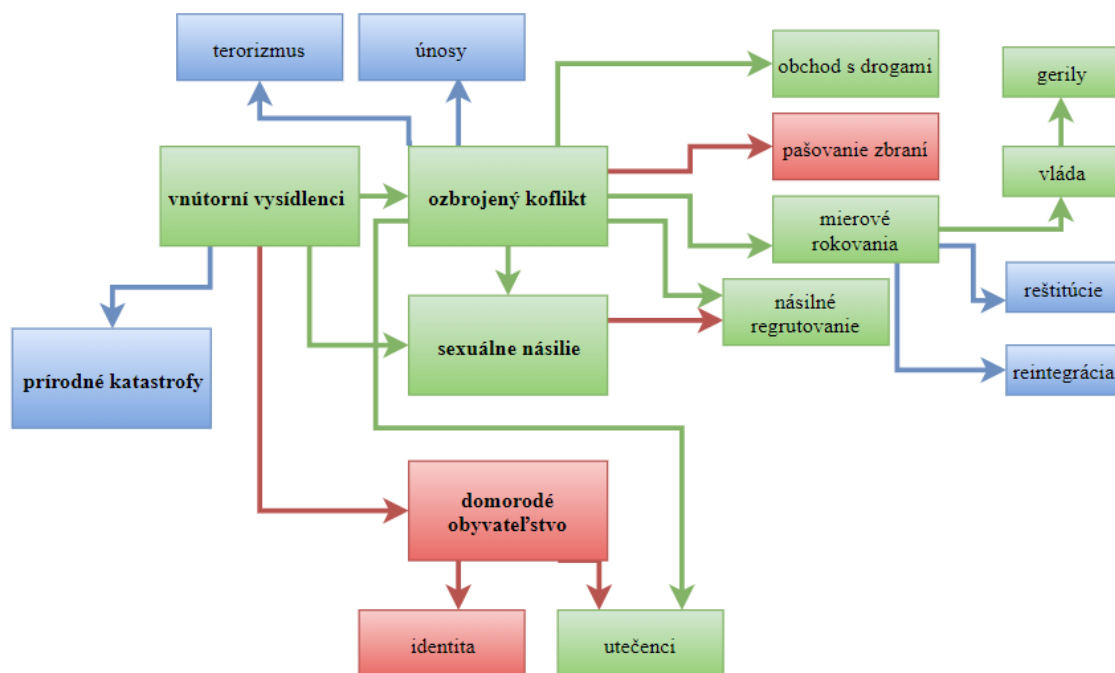
UNHCR (2016c). Colombia ceasefire throws displaced lives into focus – Maria's story. [online]. 29. 6. 2016 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/videos/2016/6/5773880a4/colombia-ceasefire-throws-displaced-lives-into-focus-EF%BF%BD-marias-story.html>.

⁷⁹ Vzhľadom k tomu, že tlačové správy ohľadom IDPs v Kolumbii boli nájdené len u IOM, bol zvolený u všetkých organizácií vzorový dokument obsahujúci tému vnútorného vysídlenia.

Oproti UNHCR sa na 1. mieste v počte výskytu v tlačových správach⁸⁰ ocitlo slovo *konflikt* (20krát v 8 tlačových správach) pred slovom *mier* (17krát v 5 tlačových správach). Podobne ako u UNHCR bolo možné nájsť slová ako *FARC* či *domorodci*. IOM však do svojich správ na rozdiel od UNHCR zapojilo slovné spojenie *klimatická zmena* (climate change) v 3 tlačových správach.

Za skúmaný dokument bolo vybrané kompendium *IOM contributions to progressively resolve displacement situations*,⁸¹ konkrétne jeho časť venovaná Kolumbii. Tento text hneď na začiatku deklaruje spoluprácu IOM a UNHCR v podobe CCCM, ktorý sa zaoberá situáciami vysídlenia spôsobeného katastrofami a konfliktami. UNHCR je taktiež v rámci celého dokumentu často citovaným zdrojom.

Obrázok 4: Prekrývanie diskurzov medzi UNHCR a IOM⁸²

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako možno z obrázku 4 vidieť základné podstatné diskurzy (ozbrojený konflikt, sexuálne násilie, násilné regrutovanie, mierové rokovania, obchod s drogami, utečenci) sú napojené na počiatočný diskurz o vnútorných vysídlencoch ako v prípade UNHCR, tak i IOM. Možno tiež

⁸⁰ Tlačové správy zahŕňali väčší počet tém ako dokument, preto bola ich slovná zásoba spracovaná do obrázka.

⁸¹ IOM (2016). IOM contributions to progressively resolve displacement situations. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://publications.iom.int/system/files/pdf/compendium_of_activities.pdf.

⁸² Zelenou farbou sú označené vzťahy a diskurzy spoločné pre UNHCR a IOM, modrou farbou vzťahy a diskurzy typické pre IOM, červenou farbou typické pre UNHCR.

z neho vypozerovať, že v prípade IOM je na rozdiel od UNHCR venovaný príčine vysídlenia diskurz prírodných katastrof.

Tabuľka 3: Rozbor dokumentu IOM

Viac než 7 miliónov ľudí v Kolumbii bolo registrovaných ako obeť násilia, ktoré ovláda národ od roku 1985, 6 miliónov osôb bolo nútené vysídlených z dôvodu ozbrojeného konfliktu. ⁸³	T: ozbrojený konflikt	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych javov: nútené vysídlenie
Od roku 2005 viac než 360 000 ľudí vznieslo námietku na Úrade generálnej prokuratúry pre zločiny vrátane nedobrovoľných zmiznutí, terorizmu, sexuálneho násilia a únosov. ⁸⁴	T: terorizmus, sexuálne násilie, únosy	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych javov: terorizmus, sexuálne násilie, únosy
Tento konkrétny systém využívaný kolumbijským Ministerstvom spravodlivosti slúži ako „čistička“ informácií pre osem vládnych agentúr, ktoré pracujú na mierovom procese v Kolumbii od roku 2013 v rámci demobilizačného procesu ozbrojených skupín. ⁸⁵	T: mierový proces	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych javov: mierový proces, demobilizačný proces
Medzi rokmi 2010 a 2013 IOM Kolumbia spolupracovala s vládou na implementácii projektu uľahčujúceho reštitúcie pôdy ... ⁸⁶	T: reštitúcie	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: kategorický výraz „my“ - IOM
... konflikt viedol k prelievaniu násilia do susedných krajín, pričom hraničné regióny nesú hlavný nápor násilných, často s drogami spojených aktivít ozbrojených skupín. ⁸⁷	T: obchod s drogami	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: kategorický výraz „oni“ – ozbrojené skupiny
Okrem vysídlenia spôsobeného konfliktom Kolumbia opakovane trpí prírodnými katastrofami. ⁸⁸	T: prírodné katastrofy	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych javov: Kolumbia trpí
Hoci tieto aktivity boli pôvodne zamerané na opätovnú reintegráciu ozbrojených skupín, v posledných piatich rokoch sa aktivity rozšírili o pomoc obetiam násilia a vysídlených osôb. ⁸⁹	T: reintegrácia	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: obeť násilia, vysídlené osoby

⁸³ IOM (2016). IOM contributions to progressively resolve displacement situations. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://publications.iom.int/system/files/pdf/compendium_of_activities.pdf, s. 185.

⁸⁴ Ibid, s. 185.

⁸⁵ Ibid, s. 185.

⁸⁶ Ibid, s. 185.

⁸⁷ Ibid, s. 186.

⁸⁸ Ibid, s. 187.

⁸⁹ Ibid, s. 187.

Na inštitucionálnej úrovni spolupracuje IOM s kolumbijskou vládou a partnermi na presadzovaní práv detí a adolescentov prostredníctvom participatívnych prístupov, posilňovaní politik miestnej samosprávy zameraných na predchádzanie núteného regrutovania ozbrojenými skupinami. ⁹⁰	T: nútené regrutovanie	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: kategorický výraz „my“ – IOM a kolumbijská vláda
---	------------------------	---

Zdroj: vlastné spracovanie

Podobne ako v prípade UNHCR dochádza k deleniu na skupiny „my“ – IOM (príp. kolumbijská vláda) a „oni“ – ozbrojené skupiny. Taktiež sa tu často vyskytujú synekdochy *totum pro parte*, kde je na Kolumbiu nahliadané ako na celok. V skutočnosti ide o zjednodušovanie, pretože nie všetky časti Kolumbie sú rovnomerne vystavované prírodným katastrofám.

Ako druhá bola vybratá agentúra WFP. V databáze jej dokumentov boli nájdené celkom 4 materiály, ktoré spĺňali vopred nastavené podmienky. V 3 z nich bolo možné nájsť prepojenie na UNHCR. Strategické vyhodnotenie *From Food Aid to Food Assistance – Working in Partnership: A Strategic Evaluation – Vol. I Full Report*⁹¹ spomína UNHCR v súvislosti s programom onDisasterRiskManagement, na ktorom sa spoločne podieľali.⁹² V tabuľke blízkych partnerov je partnerstvo UNHCR označené ako „nevyhnutné pre včasnú a efektívnu odpoveď počas humanitárnej núdze“⁹³. V analýze *Strengthening capacities in Food Security and Nutrition in Latin America and the Caribbean* môžeme taktiež nájsť motív spolupráce medzi týmito dvoma organizáciami v danej problematike.⁹⁴ V treťom dokumente *WFP in Colombia: Annual Report 2014*, na ktorom bude rozoberaný diskurz k téme vnútorného vysídlenia, môžeme vidieť použitie odkazov na dokumenty UNHCR v nadväznosti na tému sexuálneho násillia IDPs.⁹⁵

Posledný zmienený dokument bol vybratý na základe komplexného prístupu k téme IDPs v Kolumbii. Slovo s najčastejším výskytom bolo prídavné meno *domorodý* (indigenous), ktoré odkazovalo na domorodých obyvateľov či domorodé komunity (13krát). Rovnako ako v prípade UNHCR bolo druhým najfrekvencovanejším pojmom *konflikt* (12krát). Tretie

⁹⁰ Ibid, s. 187.

⁹¹ WFP (2012). *From Food Aid to Food Assistance-Working in Partnership: A Strategic Evaluation – Vol. I Full Report*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/reports/wfp244543.pdf>.

⁹² Ibid, s. 8.

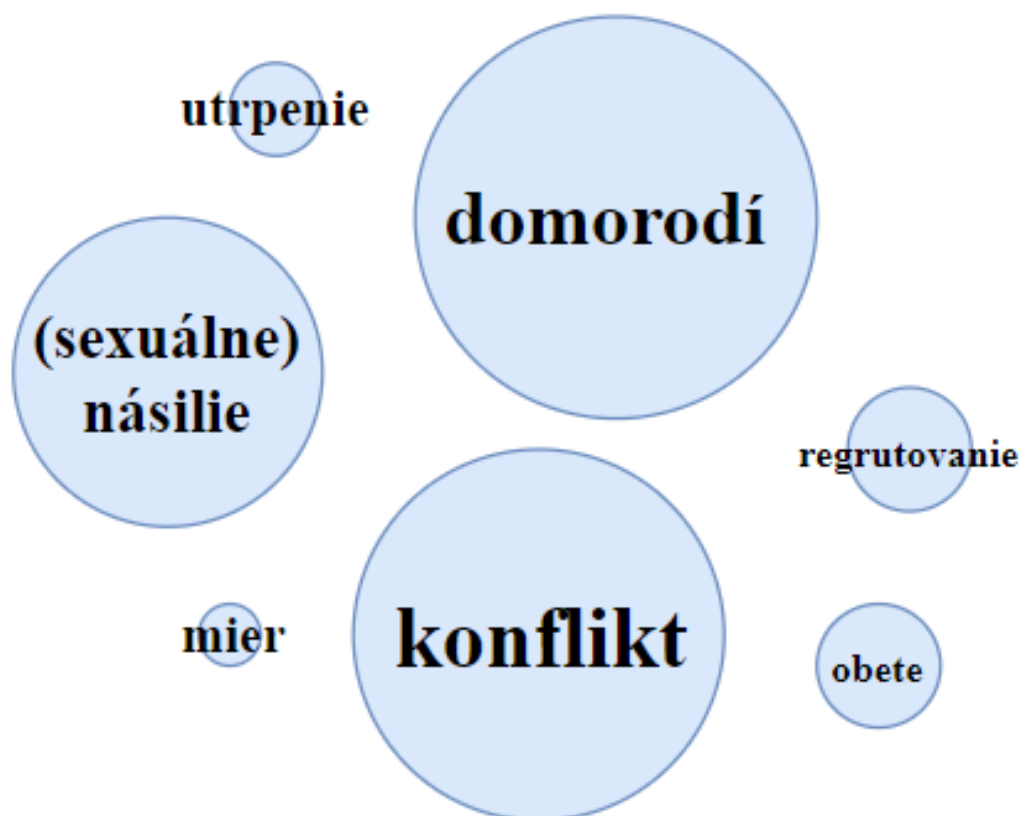
⁹³ Ibid, s. 10.

⁹⁴ WFP (2016). *Strengthening capacities in Food Security and Nutrition in Latin America and the Caribbean*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/liaison_offices/wfp284838.pdf, s. 63.

⁹⁵ WFP (2015). *WFP in Colombia: Annual Report 2014*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://www.wfp.org/sites/default/files/WEB_AnnualReport_inglesFINAL.pdf, s. 14.

v poradí bolo slovo *násilie* (violence) použité 10krát a to najčastejšie v súvislosti so sexuálnym násilím na ženách. Nájdené boli tiež slová ako *regrutovanie* (recruitment), *obete* (victims) po 4krát a *utrpenie* (suffer) a *mier/mierový* po 3krát.

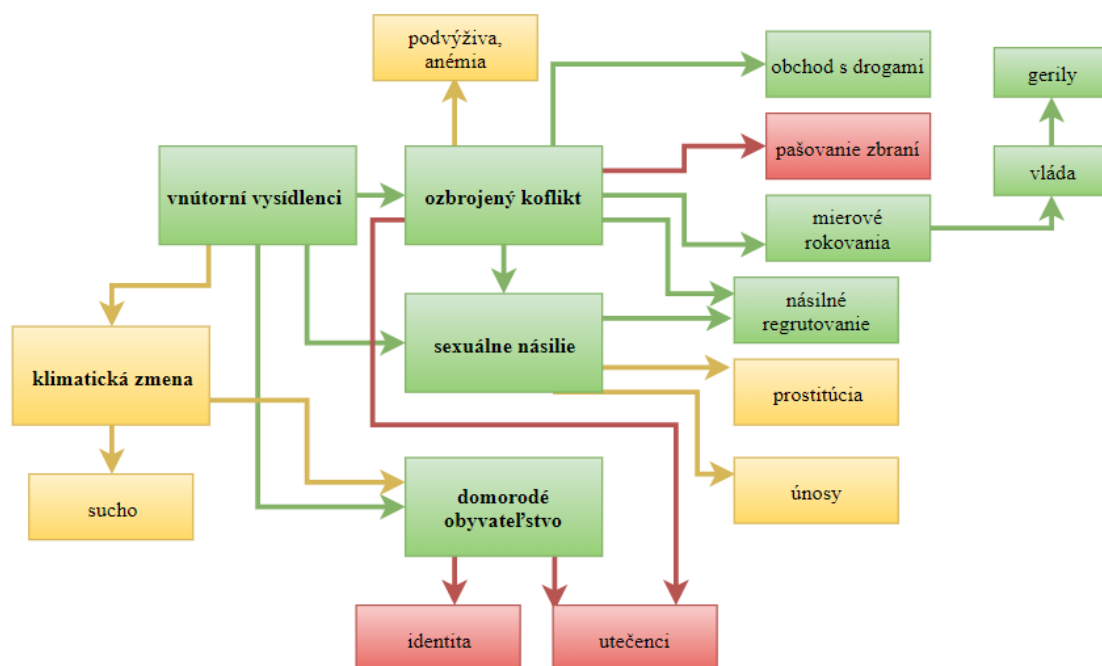
Obrázok 5: Výskyt slov vo vybranom reporte WFP

Zdroj: vlastné spracovanie

Z obrázku 6 možno vidieť ešte väčší prekryvanie diskurzov medzi UNHCR a WFP ako v prípade UNHCR a IOM. K téme sexuálneho násillia pribudla téma prostitúcie a únosov, ktorá sa v texte spája hlavne s maloletými dievčatami. Vzhľadom k tomu, že WFP sa zaoberá potravinovou bezpečnosťou, objavila sa téma podvýživy a anémie, a to hlavne u detí. Nájdeme tu tiež u UNHCR opomínanú tému klimatických zmien, ktorá sa najčastejšie objavuje s pojmami ako sucho a dezertifikácia.

Obrázok 6: Prekrývanie diskurzov medzi UNHCR a WFP⁹⁶

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka 4 prezrádza o dokumente fakt, že v ňom prevažuje nominačná stratégia. Na domorodé obyvateľstvo je nahliadané ako na najzraniteľnejšiu súčasť populácie Kolumbie, pretože je najviac ovplyvnené vysídlením a taktiež klimatickými zmenami.

Tabuľka 4: Rozbor dokumentu WFP

Dnes sa Kolumbia mení. Ak vláda a Revolučné ozbrojené sily Kolumbie (FARC) pokročia v mierových rokovaniach, krajina môže čoskoro vidieť progresívne ukončenie konfliktu. ⁹⁷	T: vláda T: FARC T: mierové rokovania T: konflikt	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych javov: Kolumbia sa mení
Ľudia postihnutí konfliktom žijúci v odľahlých oblastiach sú najzraniteľnejší, najmä Afrokolumbijčania a domorodé obyvateľstvo. ⁹⁸	T: konflikt T: domorodé obyvateľstvo	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: najzraniteľnejšie je domorodé obyvateľstvo
Dôležitým prvým krokom bola práca s domorodými komunitami v regióne La Guajira, aby obnovili svoje tradičné poľnohospodárske postupy a pochopili	T: domorodé obyvateľstvo	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych javov:

⁹⁶ Zelenou farbou sú označené vzťahy a diskurzy spoločné pre UNHCR a WFP, žltou farbou vzťahy a diskurzy typické pre WFP, červenou farbou typické pre UNHCR.

⁹⁷ Ibid, s. 4.

⁹⁸ Ibid, s. 4.

klimatické riziká v suchých oblastiach regiónu. ⁹⁹	T: klimatická zmena, sucho	
„Pôda je ako dieťa, ak ju nenasýtite a nebudete sa o ňu starať, pôda ochorie a zomrie. Ľudia vyťali les, zničili pôdu.“ ¹⁰⁰	T: ohrozenie prírody	Predikčná stratégia: prírovnanie Zosilňovacia stratégia: pôda zomrie
Keď ilegálna ozbrojená skupina prišla ohrozovať domorodú komunitu Embera Katío, Rosita spolu so stovkami ďalších museli utiecť z územia ich predkov do regiónu Córdoba a hľadať útočisko v inej domorodej rezervácii. „Na ceste sme veľa vytrpeli. Nemali sme úkryt a nemohli sme si pripraviť jedlo. Moje zdravie a zdravie detí sa zhoršilo,“ hovorí Rosita. ¹⁰¹	T: ozbrojené skupiny T: domorodé obyvateľstvo T: podvýživa	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: kategorický výraz „oni“ – ozbrojené skupiny Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov: kategorický výraz „my“ – my sme vytrpeli
Záveru hodnotenia potvrdili, že ženy a dievčatá sú najviac postihnuté konfliktom a sú cieľom sexuálneho násillia a násillia založeného na rodovej príslušnosti. Odhaduje sa, že 52 % vnútorne vysídlených žien je obeť domáceho zneužívania, v porovnaní s 20 % žien, ktoré nie sú presídlené. Dievčatá sú násillne regrutované ozbrojenými skupinami a sú súčasťou obchodovania s prostitúciou a nútené pracovať pred zločineckými gangy. ¹⁰²	T: konflikt T: sexuálne násillie T: vnútorné vysídlenie T: násillné regrutovanie T: prostitúcia T: zločinecké gangy	Nominačná stratégia: diskurzívna konštrukcia sociálnych javov: prostitúcia, sexuálne násillie, zločin

Zdroj: vlastné spracovanie

Na základe rozboru jednotlivých materiálov IOM a WFP môžeme konštatovať, že UNHCR je rámujúcim aktérom v diskusii o vnútornom vysídlení. Diskurzy objavené v dokumentoch a správach sa veľmi často prekrývajú. Jednotlivé témy nadväzujú na seba obdobným spôsobom, čo dokazujú priložené schémy. Stretávame sa v nich s nominačnou stratégiou a podobnou diskurzívnou konštrukciou sociálnych aktérov a javov. Na dokresľovanie jednotlivých situácií spomenutých v textoch (napr. sexuálne zneužívanie, ohrozenie zdravia a pod.) je používaná priama reč ľudí zaoberajúcich sa daným problémom či takých, ktorých sa problém bytostne týka.

3.3 Medzinárodné neziskové organizácie

V nasledujúcej podkapitole bude venovaná pozornosť rozboru materiálov Červeného kríža a NRC. Tieto dve medzinárodne pôsobiace organizácie sú považované za jedny z najviac

⁹⁹ Ibid, s. 4.

¹⁰⁰ Ibid, s. 11.

¹⁰¹ Ibid, s. 12.

¹⁰² Ibid, s. 14.

angažovaných aktérov vo veci vnútorného vysídlenia v Kolumbii, a preto boli vybraté ako reprezentatívne pre tento výskum.

ICRC na svojich stránkach uverejňuje celkovo 36 tlačových správ, článkov, reportáží a dokumentov zaoberajúcich sa vnútorným vysídlením. Za dokument najviac vhodný pre analýzu bola vybratá súhrnná správa referujúca o aktivitách ICRC v Kolumbii v roku 2014.¹⁰³ V žiadnom zo spomenutých materiálov nebol UNHCR citovaný ani spomenutý v súvislosti so vzájomnou spoluprácou. V predmetnom dokumente z roku 2014 nemožno vidieť ani prepojenie na ostatné organizácie zaoberajúce sa touto problematikou v medzinárodnom prostredí. Publikované materiály ICRC celkovo odkazujú hlavne na vlastnú spoluprácu s kolumbijskou vládou a jej jednotlivými ministerstvami.

Hoci i ostatné dosiaľ analyzované organizácie zdôrazňujú svoju úlohu v pomoci vnútorným vysídlencom (čo je samozrejme logické), ICRC viac než ktorákoľvek iná vníma svoje postavenie ako výsostné. Skúmaný dokument majúci 60 strán 305krát obsahuje slovo *ICRC*. Už v editoriáli je možné vidieť, ako silne vníma svoju rolu v humanitárnej kríze, ktorá zasiahla Kolumbiu: „Už viac ako štyri dekády, ICRC stojí na strane obetí konfliktu a ozbrojeného násillia v Kolumbii.“¹⁰⁴ Veľmi časté je používanie synekdoch, kde Červený kríž zosobňuje seba napr. do úlohy svedka odporu obyvateľov, ktorým pomáha pokračovať v živote alebo upozorňuje, že je „znepokojený z narastajúcich dopadov kontaminácie zbraňami v mestských oblastiach spôsobených (ozbrojenými) stretmi, útokmi ...“¹⁰⁵ Z daného môžeme konštatovať, že kategorický výraz „my“/„ja“ (ako organizácia) silne v texte rezonuje.

Celá správa významne využíva priamu reč účastníkov jednotlivých hrôz, ktoré napáchal konflikt. Opýtaní zúčastnení vo svojich výpovediach okrem opisu situácie, ktorá ich zastihla, ďakujú ICRC za pomoc a podporu: „Nedostalo sa mi viac ako rok psychologickej podpory ani terapie. Jedného dňa som sa dostal do kontaktu s ICRC. Vďaka nim môžem teraz chodiť, ...“¹⁰⁶ Napriek tomu, že v správe prevláda nominačná stratégia, môžeme tu vidieť tiež predikatívnu stratégiu s väčším rozdeľovaním javov a aktérov na kladnú a zápornú stranu.

Druhým dôležitým aktérom v problematike IDPs v Kolumbii je Nórska rada pre utečencov. Na základe kritérií, ktoré boli uvedené v úvode kapitoly bolo nájdených celkom 24 materiálov,

¹⁰³ ICRC (2015). Colombia: Humanitarian Situation. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.icrc.org/en/document/humanitarian-action-and-icrc-action-colombia#.VQg3TCinGUR>.

¹⁰⁴ Ibid, s. 4.

¹⁰⁵ Ibid, s. 19.

¹⁰⁶ Ibid, s. 40.

ktoré im odpovedali. Za analyzovaný dokument bola vybraná správa o výzvach humanitárnej činnosti, konkrétne jej časť venujúca sa Kolumbii.¹⁰⁷ Podobne ako v prípade ICRC nebol UNHCR spomenutý v žiadnej publikácii. No na rozdiel od ICRC sa tu objavujú zmienky o iných aktéroch, ako o medzinárodných neziskových organizáciách (o ICRC), tak i lokálnych kolumbijských: „... kým aktéri s priamymi kontaktami v komunitách v ozbrojených skupinách, ako ICRC, majú lepší a bezpečnejší prístup k vyjednávaniu.“¹⁰⁸

Spôsob, akým NRC o sebe referuje je odlišný od ICRC. Diskurzívna konštrukcia sociálnych aktérov je v tomto dokumente menej osobná, prevláda nominačná stratégia s neutrálnymi vetami: „Vysídlená komunita La Secreta, ktorej NRC pomáha, je teraz schopná pestovať kávu, mango a mandarínky.“¹⁰⁹

Obidvaja aktéri riešia síce podobné témy ako agentúry OSN (sexuálne násilie, prístup k domorodému obyvateľstvu, ozbrojený konflikt a pod.), avšak nenájdeme tu prepojenie na UNHCR. Na základe toho nemôžeme považovať UNHCR za rámujúceho aktéra v dokumentoch medzinárodných neziskových organizácií.

¹⁰⁷ NRC (2016). Challenges to Principled Humanitarian Action: Perspectives from four countries, [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/nrc-hi-report_web.pdf, s. 12–21.

¹⁰⁸ Ibid, s. 15.

¹⁰⁹ Ibid, s. 19.

Záver

Objektom skúmania mojej bakalárskej práce bolo *UNHCR ako rámujúci aktér v prípade kolumbijských vnútorných vysídlelcov*. Túto problematiku som si vybrala z dôvodu, že danému predmetu skúmania sa nevenuje príliš veľká pozornosť v odbornej literatúre a článkoch. Téma vnútorných vysídlelcov je často opomínaná, v laickej i odbornej verejnosti je skôr riešená otázka utečencov. Ak sa niekde vyskytnú odborné články o kolumbijských IDPs, zvyčajne ide o rozbor humanitárnej pomoci. Ja som však k téme pristúpila z iného pohľadu. Zamerala som sa na UNHCR v prípade Kolumbie, krajine, ktorá pravidelne obsadzuje najvyššie priečky v počte vnútorných vysídlelcov. V práci som aplikovala diskurzívne-historický prístup Ruth Wodak a skúmala jeho rámujúcu rolu voči agentúram OSN (WFP, IOM) a medzinárodným neziskovým organizáciám (NRC, ICRC). Som presvedčená, že tento prístup môže byť obohacujúci, pretože prináša inú perspektívu na analýzu vo veci IDPs.

Prácu som navrhla ako jednoprápadovú štúdiu inšpirovanú modelom aktérstva Kratochvíla, Nováka a Pojerovej. Jeho súčasťou je dimenzia rámujúceho aktéra (v tomto prípade UNHCR), kde rámovanie je schopnosť ovplyvňovať diskurz danej problematiky. Rámujúce schopnosti UNHCR boli skúmané v rokoch 2012–2016, kedy v Kolumbii prebiehali mierové rokovania medzi vládou a gerilovým hnutím FARC, dôležitým obdobím pre ukončenie 50 rokov trvajúceho ozbrojeného konfliktu.

Pred samotnou analýzou som skúmala historicko-sociálny kontext humanitárnej krízy a profil vnútorného vysídlenca, ktorý bol dôležitý pre pochopenie súvislostí v skúmaných materiáloch vyššie zmienených organizácií. Nasledovný výskum mal za úlohu potvrdiť alebo vyvrátiť tézu:

UNHCR je rámujúcim aktérom diskurzu v správach a dokumentoch agentúr OSN a medzinárodných neziskových organizácií.

Na počiatku analýzy boli stanovené pravidlá, podľa ktorých bolo možné dohľadať materiály jednotlivých organizácií. Za kľúčové pojmy boli stanovené slová *Colombia* a *displacement/displaced* a časový rámec rokov 2012–2016. Prvá časť analýzy sa sústredila na východiskovú pozíciu, ktorou bolo UNHCR ako potenciálny rámujúci aktér. Boli určené najfrekvencovanejšie slová, ktoré sa ocitli v jeho článkoch a vykreslená schéma prepojenia jednotlivých najčastejšie sa vyskytujúcich tém a diskurzov. Najsilnejšie prepojenie mal diskurz o vnútorných vysídlencoch s témou domorodého obyvateľstva, z ktorého pochádza najviac

IDPs, ďalej s témou ozbrojeného konfliktu a sexuálneho násilia. Vzhľadom k tomu, že skúmané obdobie bolo obdobím mierového procesu, výrazne sa táto tematika odzrkadlila aj v materiáloch UNHCR. Ďalším bodom analýzy bolo určenie stratégií podľa diskurzívne-historického prístupu vo vybratej vzorke článkov. Z toho vyplynulo, že UNHCR využíva celé spektrum stratégií od nominačnej až po zosilňovaciu. Veľmi časté je tiež delenie sociálnych aktérov na „my“ a „oni“.

Druhá časť, ktorá sa zameriavala na agentúry OSN (WFP a IOM) postupovala obdobným spôsobom. V obrázkoch som znázornila najčastejšie používané slová, ktoré sa z veľkej časti kryli s tými, ktoré využíva UNHCR. Boli tiež vypracované schémy, ktoré ukazujú prekrývanie jednotlivých diskurzov medzi OSN a vybranou agentúrou. V grafikách je možné sledovať jasnú *interdiskurzivitu* medzi organizáciami. Oproti UNHCR sa dané agentúry venovali ešte téme klimatickej zmeny. Pri rozbere reprezentatívnych dokumentov sa stretávame s nominačnou stratégiou a podobnou diskurzívnou konštrukciou sociálnych aktérov a javov. Obdobne je tiež použitá práca s priamou rečou ľudí zainteresovaných pracovne či osobne do danej problematiky. Vzhľadom k uvedenému môžem konštatovať, že *UNHCR je rámujuúcim aktérom v dokumentoch agentúr OSN*.

Posledná časť analýzy sa vyjadruje k vzťahu medzi UNHCR a medzinárodnými neziskovými organizáciami. Tu už na začiatku skúmania materiálov (odpovedajúcim kritériám) vidno, že UNHCR nemá prepojenia do textov ani v prípade Červeného kríža, ani v prípade Nórskej rady pre utečencov. Červený kríž sa v skúmanom dokumente stavia do úlohy hlavného protagonistu pomoci, k čomu využíva výraznú konštrukciu „ja“. V texte neboli nájdené ani žiadne iné spojenia s inými medzinárodnými NGOs. NRC volí vo vybratom dokumente pri referovaní o udalostiach a aktivitách v Kolumbii nominačnú stratégiu. U Červeného kríža taktiež prevláda nominačná stratégia, ale sú tu vidieť aj výpovede, ktoré obsahujú predikatívnu stratégiu. Hoci obaja aktéri využívajú vo svojich dokumentoch podobné témy ako UNHCR, *nie je možné hovoriť o UNHCR ako o rámujuúcom aktérovi v dokumentoch medzinárodných neziskových organizácií*, pretože nebolo možné nájsť žiadne prepojenia medzi nimi a UNHCR.

Zoznam zdrojov

Odborná literatúra

- AYDIN-DÜZGİT, S. (2014). Critical Discourse Analysis in Analysing European Union Foreign Policy: Prospects and Challenges. *Cooperation and Conflict*, **49**(3), s. 354–367.
- COHEN, R. (2006). Developing an International System for Internally Displaced Persons. *International Studies Perspectives*, **7**(2), s. 92.
- COSGROVE, C. A. – TWITCHETT K. J. (1970). *The New international actors: the United Nations and the European Economic Community*. London: Macmillan, s. 272.
- DRULÁK, P. (2008). *Jak zkoumat politiku: Kvalitativní metodologie v politologii a mezinárodních vztazích*. Praha: Portál, s. 336.
- ENTMAN, R. M. (1993). Framing: toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, **43**(4), s. 51–58.
- HOŘEJŠÍ, M. (2014). Martin Reisigl – Ruth Wodaková: Diskurzivně-historický přístup (DHA). *Studie z aplikované lingvistiky*. **5**(1), s. 145–177.
- KIENPOINTNER, M. (1996). *Vernünftig Argumentieren: Regeln und Techniken der Diskussion*. Hamburg: Rowohlt, s. 269.
- KRATOCHVÍL P. – CIBULKOVÁ, P. – BENÍK, M. (2011). The EU as a Framing Actor: Reflections on Media Debates about EU Foreign Policy. *Journal of Common Market Studies*, **49**(2), s. 391–412.
- KRATOCHVÍL, P. – NOVÁK, O. – POJEROVÁ, P. (2011). EU jako aktér: analýza „rámování“ jako součásti aktérství Evropské unie. *Současná Evropa*, **3**(1), s. 3–16.
- PALACIOS, M. (2006). *Between Legitimacy and Violence: A History of Colombia, 1875–2002*. London: Duke University Press, s. 299.
- REISIGL, M. – WODAK, R. (2001). *Discourse and Discrimination: Rhetorics of Racism and Antisemitism*. London – New York: Routledge, s. 312.
- WODAK, R. – MEYER, M. (2009). *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: SAGE Publications, s. 216.
- SJÖSTEDT, G. (1977). *External Role of the European Community*. Farnborough: Saxon House, s. 273.
- SNOW, D. A. (2004). Framing processes, ideology, and discursive field. In *The Blackwell Companion to Social Movements* (Snow, A. – Soule, S. – Kriesi, H.). Oxford: Blackwell, s. 380–412.
- STAKE, R. E. (2005). Qualitative Case Studies. In *The Sage handbook of qualitative research*. Thousand Oaks: SAGE Publications Ltd, 2005, s. 443–466.
- VOLTOLINI, B. (2015). Non-state actors and framing processes in EU foreign policy: the case of EU-Israel relations. *Journal of European Public Policy*, **23**(10), s. 1502–1519.
- WETHERELL, M. – TAYLOR, S. – YATES, S. J. (2001). *Discourse Theory and Practice*. London: STAGE Publications Ltd, s. 416.

WODAK, R. – KRZYŻANOWSKI, M. (2008). *Qualitative Discourse Analysis in the Social Sciences*. London: Palgrave Macmillan, s. 204.

Elektronické zdroje

AGUILAR, S. (2014). 16 Days of Activism: Colombia's Butterflies take wing to spread message. [online]. 9. 12. 2014 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/latest/2014/12/5486cbc66/16-days-activism-colombias-butterflies-wing-spread-message.html>.

CCCM CLUSTER. About us. *Globalccmcluster.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.globalccmcluster.org/about-us>.

CLAYTON, J. – DOBBS, L. (2015). UN High Commissioner for Refugees expresses concern over fresh fighting in Colombia [online]. 11. 6. 2015 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/latest/2015/6/557988fa6/un-high-commissioner-refugees-expresses-concern-fresh-fighting-colombia.html>.

Colombia's Constitution of 1991 with Amendments through 2005. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2005.pdf.

GLOBAL FACILITY FOR DISASTER REDUCTION AND RECOVERY. Colombia. *Gfdrr.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.gfdrr.org/colombia>.

GLOBAL PROTECTION CLUSTER. Who we are. *GlobalProtectionCluster.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.globalprotectioncluster.org/en/about-us/who-we-are.html>.

GLOBAL SHELTER CLUSTER. About us. *ShelterCluster.org*, [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.sheltercluster.org/about-us>.

Guiding Principles on Internal Displacement. [on-line]. 11. 2. 1998 United Nations, Economic and Social Council, Commission on Human Rights [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/protection/idps/43ce1cff2/guiding-principles-internal-displacement.html>.

ICRC (2015). Colombia: Humanitarian Situation. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.icrc.org/en/document/humanitarian-action-and-icrc-action-colombia#.VQg3TCinGUR>.

ICRC (2017). Global Report on Internal Displacement. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>.

IDMC. Global Report on Internal Displacement. *InternalDisplacement.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.internal-displacement.org/global-report/grid2017/>.

IDMC. Syria. *InternalDisplacement.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.internal-displacement.org/countries/syria/>.

INTERNATIONAL CRISIS GROUP. Colombia: President Uribe's Democratic Security Policy. *CrisisGroup.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.crisisgroup.org/latin-america-caribbean/andes/colombia/colombia-president-uribes-democratic-security-policy>.

IOM (2016). IOM contributions to progressively resolve displacement situations. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://publications.iom.int/system/files/pdf/compendium_of_activities.pdf.

- LARI, A. (2007). Striving for Better Days: Improving the Lives of Internally Displaced People in Colombia, [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.refworld.org/docid/47a6eb930.html>.
- Law 387 of 1997. [online]. 24. 6. 1997 [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.refworld.org/pdfid/5a255b374.pdf>.
- MERKX, J. (2013). Amid the violence in Colombia, an indigenous people struggle for their identity. [online]. 14. 8. 2013 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/latest/2013/8/520b85db9/amid-violence-colombia-indigenous-people-struggle-identity.html>.
- NRC (2016). Challenges to Principled Humanitarian Action: Perspectives from four countries, [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/nrc-hi-report_web.pdf, s.12-21.
- OCHA (2017). Colombia Floods – Second Rainy Season. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/47482A887D24A0DA852573A9006B99BF-Full_Report.pdf.
- SPRINGER, N. (2006). Colombia: internal displacement – policies and problems. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.refworld.org/pdfid/44bf463a4.pdf>.
- TABERY, P. (2009). Nastolování agendy a proces rámování. In *SOCIOweb: Sociologický webzin* [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=teorie&shw=385&lst=108.html>.
- THE BROOKINGS INSTITUTION-UNIVERSITY OF BERN (2005). Addressing Internal Displacement: A Framework For National Responsibility. [on-line]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://www.brookings.edu/fp/projects/idp/20050401_nrframework.pdf.
- THE GUARDIAN (2016). Colombia signs historic peace deal with FARC. [online]. 24. 11. 2016 The Guardian [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2016/nov/24/colombia-signs-historic-peace-deal-with-farc-rebels>.
- UNHCR (2015). Global Trends: Forced displacement in 2015. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>.
- UNHCR (2016a). Colombia ceasefire throws displaced lives into focus – Luis’ story. [online]. 18. 6. 2016 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/videos/2016/6/577272d64/colombia-ceasefire-throws-displaced-lives-into-focus-luis-story.html>.
- UNHCR (2016b). Colombia ceasefire throws displaced lives into focus – Otto’s story. [online]. 29. 6. 2016 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/videos/2016/6/5773883a4/colombia-ceasefire-throws-displaced-lives-into-focus-ottos-story.html>.
- UNHCR (2016c). Colombia ceasefire throws displaced lives into focus – Maria’s story. [online]. 29. 6. 2016 UNHCR [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/news/videos/2016/6/5773880a4/colombia-ceasefire-throws-displaced-lives-into-focus-%EF%BF%BD-marias-story.html>.
- UNHCR. Internally displaced people. *UNHCR.org*. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/internally-displaced-people.html>.

VALENCIA, R. (2017). Colombia peace deal a year later: violence and drugs surge despite advances. [online]. 24. 11. 2017 Newsweek [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://www.newsweek.com/colombia-peace-process-year-later-violence-and-drugs-surge-despite-advances-722232>.

WFP (2012). From Food Aid to Food Assistance-Working in Partnership: A Strategic Evaluation – Vol. I Full Report. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/reports/wfp244543.pdf>.

WFP (2015). WFP in Colombia: Annual Report 2014. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: https://www.wfp.org/sites/default/files/WEB_AnnualReport_inglesFINAL.pdf.

WFP (2016). Strengthening capacities in Food Security and Nutrition in Latin America and the Caribbean. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: http://documents.wfp.org/stellent/groups/public/documents/liaison_offices/wfp284838.pdf.

WONG, K. (2008). Colombia: A case study in the role of the affected state in humanitarian action. [online]. [cit. 2018-04-22]. Dostupné z: <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/3419.pdf>.